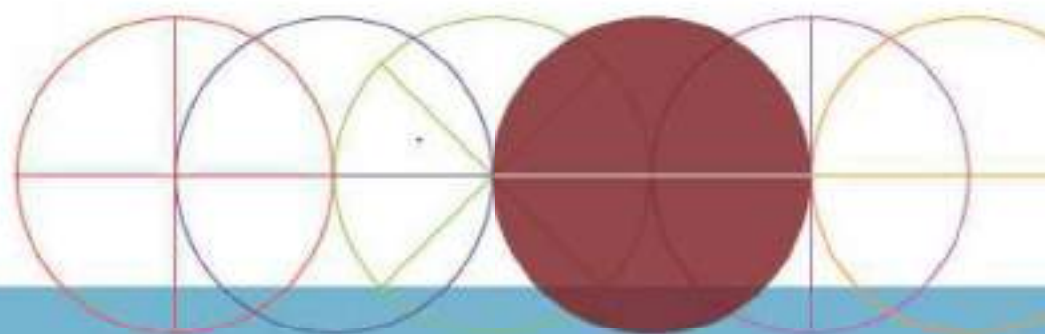

Handboek Boekhouden

Erik De Lembre, Patricia Everaert en Jan Verhoeye

Vennootschapsboekhouden
(inclusief verenigingen en stichtingen)

Intersentia

HANDBOEK BOEKHOUDEN

VENNOOTSCHAPSBOEKHOUDEN
(inclusief verenigingen en stichtingen)

Em. prof. dr. Erik De Lembre
Prof. dr. Patricia Everaert
Prof. Jan Verhoeye

Update 2020 – Hoofdstuk 0 en 1

 INTERSENTIA

Antwerpen – Cambridge

Handboek Boekhouden. Vennootschapsboekhouden (inclusief verenigingen en stichtingen). Update 2020 – Hoofdstuk 0 en 1
Erik De Lembre, Patricia Everaert en Jan Verboeye

© 2020 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-1228-8
NUR 786

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Inhoud

HOOFDSTUK 0		
ACHTERGROND EN WETTELIJK KADER		1
1	WELKE JAARREKENINGEN WORDEN BESTUDEERD?.....	3
2	WETGEVING ROND DE BOEKHOUDING EN DE JAARREKENING NAAR BELGISCH RECHT.....	3
3	DE ONDERNEMING.....	4
4	VENNOOTSCHAPPEN, VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	5
5	DE BOEKHOUDPLICHTIGE ONDERNEMING.....	6
6	VOLLEDIGE OF VEREENVOUDIGDE BOEKHOUDING.....	8
7	JAARREKENING VOOR VENNOOTSCHAPPEN: GROTE VENNOOTSCHAPPEN VERSUS KLEINE VENNOOTSCHAPPEN.....	10
7.1	Criteria voor grote en kleine vennootschappen.....	10
7.2	Twee achtereenvolgende boekjaren.....	11
7.3	Startende onderneming.....	12
7.4	Aanpassingen van de criteria voor een boekjaar dat langer of korter duurt dan twaalf maanden.....	12
7.5	Berekening van het jaargemiddelde van het aantal werknemers.....	12
7.6	Berekening van de jaaromzet.....	12
7.7	Verbonden ondernemingen.....	13
7.8	Consortium.....	17
8	JAARREKENING VOOR KLEINE VENNOOTSCHAPPEN: VERKORT (VKT) VERSUS MICROMODEL (MIC).....	18
8.1	Criteria voor micromodel.....	18
8.2	Twee achtereenvolgende boekjaren.....	19
8.3	Startende onderneming.....	19

8.4	Aanpassing van de criteria voor een boekjaar dat langer of korter duurt dan twaalf maanden.....	20
8.5	Berekening van het jaargemiddelde van het aantal werknemers en de jaarmzet	20
8.6	Verbonden ondernemingen.....	20
9	MODELLEN VOOR VENNOOTSCHAPPEN: VOL, VKT EN MIC	20
9.1	Kap versus inb.....	20
9.2	Volledig model (inb en kap).....	21
9.3	Verkort model (inb en kap).....	27
9.4	Micromodel.....	32
10	JAARREKENING VOOR VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	32
10.1	Algemeen	32
10.2	Verenigingen en stichtingen: volledig, verkort of micromodel.....	33
10.3	Modellen voor verenigingen en stichtingen: volledig model.....	34
10.4	Modellen voor verenigingen en stichtingen: verkort en micromodel.....	39
10.5	Vereenvoudigd model van de jaarrekening voor verenigingen en stichtingen	41
11	WETTELIJKE BEPALINGEN ROND DE OPENBAARMAKING VAN DE JAARREKENING VOOR VENNOOTSCHAPPEN, VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	43
11.1	Openbaarmaking bij vennootschappen.....	43
11.2	Openbaarmaking bij verenigingen en stichtingen	44
12	SAMENVATTING.....	45
13	HOE WORDT DE JAARREKENING BESTUDEERD IN DIT BOEK?	46
	HOOFDSTUK 1	
	INBRENG	47
1	BOEKHOUDRECHT	49
1.1	Voorstelling.....	49
1.2	Juridische achtergrond.....	49
1.3	Begrippen.....	50
1.4	Vorming van de inbreng.....	52
2	INBRENG BIJ BIJKANTOREN IN BELGIË VAN ONDERNEMINGEN NAAR BUITENLANDS RECHT OF BIJ NATUURLIJKE PERSONEN.....	52
3	INBRENG IN DE NAAMLOZE VENNOOTSCHAP (NV) EN DE BESLOTEN VENNOOTSCHAP (BV)	53
4	PRIVATE UITGIFTE: OPRICHTING DOOR INBRENG IN GELD	54
4.1	Beschrijving van de oprichting	54
4.2	Boekhoudkundige verwerking van de oprichting.....	58

4.3	Kosten van oprichting.....	61
4.4	Vennoten in gebreke.....	62
5	PRIVATE UITGIFTE: OPRICHTING OF INBRENGVERHOOGING DOOR INBRENG IN NATURA.....	66
5.1	Beschrijving van inbreng in natura.....	66
5.2	Boekhoudkundige verwerking van de inbreng in natura.....	67
5.3	Nijverheid als inbreng in natura bij de BV.....	68
6	OPENBARE UITGIFTE: OPRICHTING DOOR INBRENG IN GELD.....	69
6.1	Beschrijving van de openbare inschrijving.....	69
6.2	Boekhoudkundige verwerking.....	70
7	VERHOOGING VAN DE INBRENG VIA PRIVATE INSCHRIJVING.....	75
7.1	Beschrijving verhoging van de inbreng bij de BV.....	75
7.2	Boekhoudkundige verwerking van de inbrengverhoging bij een BV.....	76
7.3	Beschrijving kapitaalverhoging bij de NV, met een uitgiftepremie.....	78
7.4	Boekhoudkundige verwerking bij de NV van de kapitaalverhoging met uitgiftepremie....	80
7.5	Verhandelbaar voorkeurrecht: theoretische prijsbepaling.....	82
7.6	Warrants niet verbonden aan nieuw uitgegeven aandelen.....	84
8	VERHOOGING VAN DE INBRENG VIA OPENBARE INSCHRIJVING.....	84
8.1	Beschrijving bij de NV.....	84
8.2	Boekhoudkundige verwerking.....	85
8.3	Voorkeurrecht: verkoop van niet-uitgeoefende voorkeurrechten.....	88
9	VERMINDERING VAN DE INBRENG.....	88
9.1	Eigenlijke versus oneigenlijke vermindering van de inbreng.....	88
9.2	Kapitaalvermindering bij de NV.....	88
9.2.1	Voorwaarden bij de NV.....	89
9.2.2	Kapitaalvermindering door terugbetaling (NV).....	90
9.2.3	Kapitaalvermindering door ontheffing van de verplichting tot storten (NV).....	91
9.3	Vermindering van de inbreng bij de BV.....	93
9.3.1	Voorwaarden bij de BV.....	93
9.3.2	Vermindering van de inbreng door terugbetaling (BV).....	94
10	HERSCHIKKING VAN BESTAAND VERMOGEN.....	95
10.1	Verhoging van de inbreng door incorporatie van reserves, uitgiftepremies en herwaarderingsmeerwaarden.....	95
10.2	Verhoging van de inbreng door incorporatie van overgedragen winst.....	96
10.3	Verhoging van de inbreng door bestemming van de lopende winst van het boekjaar.....	97
10.4	Inbrengverhoging door incorporatie van schulden.....	97
10.5	Vermindering van de inbreng via aanzuivering van overgedragen verliezen.....	98
10.6	Vermindering van de inbreng via aanzuivering van lopende verliezen.....	99

11	ALARMBELPROCEDURE.....	99
11.1	Alarmbelprocedure bij de NV.....	100
11.2	Alarmbelprocedure in de BV.....	100
12	ONTBINDING EN VEREFFENING.....	100
13	RESULTATENREKENING.....	102
14	JAARREKENING.....	103
15	INBRENG BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	108
15.1	Voorstelling.....	108
15.2	Begrip 'beginvermogen'.....	109
15.2.1	Verenigingen opgericht vanaf 1 januari 2004.....	109
15.2.2	Veranderingen binnen het beginvermogen.....	109
15.3	Begrip 'permanente financiering'.....	110

7	RESULTATENREKENING EN TOELICHTING.....	76
8	CASE: KAPITAAL EN UITGIFTEPREMIES	76
9	UITGIFTEPREMIE BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	78
HOOFDSTUK 3		
	HERWAARDERINGSMEERWAARDEN.....	79
1	BOEKHOUDRECHT.....	80
1.1	Voorstelling.....	80
1.2	Juridische achtergrond.....	80
2	DE GEWONE HERWAARDERING (art. 57 KB Wetboek Venn.).....	81
2.1	Begrip.....	81
2.2	Bespreking.....	82
2.3	Actiegebonden rendabiliteitsvoorwaarde.....	83
2.4	Bijkomende rendabiliteitsvoorwaarde voor activa noodzakelijk voor de voortzetting van het bedrijf.....	85
2.5	Boekhoudkundige verwerking.....	86
3	HERWAARDERINGSMEERWAARDEN ONTSTAAN UIT TERUGNAME VAN GEBOEKTE WAARDEVERMINDERINGEN (art. 100 KB Wetboek Venn.).....	90
3.1	Financiële vaste activa (deelnemingen en effecten) en geldbeleggingen (aandelen).....	91
3.2	Immateriële en materiële vaste activa met onbeperkte levensduur.....	92
3.3	Immateriële en materiële vaste activa met beperkte levensduur.....	92
4	OMZETTING VAN HERWAARDERINGSMEERWAARDEN.....	92
4.1	Omzetting in kapitaal.....	92
4.2	Incorporatie in het kapitaal van herwaarderingsmeerwaarden en latere minderwaarden.....	93
4.3	Aanrekenen van '14100 Overgedragen verlies' op '121.. Herwaarderingsmeerwaarden'....	94
5	VERKOOP VAN GEHERWAARDEERDE VASTE ACTIVA.....	94
5.1	Algemene principes.....	94
5.1.1	Verkoop van geherwaardeerde vaste activa.....	94
5.1.2	Belastbaarheid van de meerwaarden.....	95
5.2	Eerste voorbeeld: Afschrijvingsdeel in herwaarderingsmeerwaarden werd naar reserves overgeboekt.....	95
5.3	Tweede voorbeeld: Afschrijvingsdeel in herwaarderingsmeerwaarden werd niet naar reserves overgeboekt.....	98
5.4	Derde voorbeeld: Herwaarderingsmeerwaarde werd omgezet in kapitaal.....	98
5.5	Diverse opmerkingen.....	99
6	RESULTATENREKENING.....	100

7	TOELICHTING	100
8	HERWAARDERINGSMEERWAARDE BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	101
HOOFDSTUK 4		
	RESERVES - OVERGEDRAGEN WINST (VERLIES)	103
1	BOEKHOUDRECHT.....	104
1.1	Voorstelling.....	104
1.2	Begrippen.....	104
2	VAN RESULTATENREKENING NAAR RESULTAATVERWERKING	104
3	VENNOOTSCHAPSBELASTING.....	105
3.1	Algemene principes van de vennootschapsbelasting.....	105
3.1.1	Fiscale winst	105
3.1.2	Tarieven van de vennootschapsbelasting	105
3.1.3	Globale vermeerdering en uitgespaarde vermeerdering.....	106
3.2	Boekhoudkundige verwerking van de voorafbetaling.....	107
3.3	Boekhoudkundige verwerking van de belastingberekening einde boekjaar	109
3.3.1	Voorafbetaling = belastingberekening.....	109
3.3.2	Voorafbetaling < belastingberekening.....	110
3.3.3	Voorafbetaling > belastingberekening.....	111
3.3.4	Samenvatting	112
3.4	Regularisering via ontvangst van het aanslagbiljet.....	113
3.5	Bericht van wijziging dat na controle volgt en waartegen de onderneming geen bezwaar indient.....	119
3.6	Betwiste aanslagen.....	120
4	ANDERE BELASTINGEN VAN HET BOEKJAAR.....	120
4.1	Onroerende voorheffing	120
4.2	Roerende voorheffing.....	120
4.3	Buitenlandse belastingen	121
4.4	Andere afzonderlijke aanslagen	121
4.5	Samenvatting van de rekeningen i.v.m. belastingen.....	122
5	BEPALING VAN HET 'TE BESTEMMEN RESULTAAT'	123
5.1	Extracomptabel	123
5.2	Boekhoudkundig.....	123
5.3	Voorstelling.....	124
6	DE RESULTAATVERWERKING	125
6.1	Algemene principes.....	125
6.2	Verwerking bij een te bestemmen winst.....	126
6.3	Verwerking bij een te verwerken verlies.....	129
6.4	Samenvatting resultaatverwerking	131

7	UITKEERBARE WINST.....	132
8	WETTELIJKE RESERVE.....	135
9	BIJZONDERE VORMEN VAN DIVIDENDEN.....	136
9.1	Interimdividend.....	136
9.2	Tussentijds dividend.....	140
9.3	Stockdividend.....	142
9.4	Keuzedividend.....	143
10	ONBESCHIKBARE RESERVE BIJ INKOOP VAN EIGEN AANDELEN.....	144
10.1	Voorwaarde.....	144
10.2	Boekhoudkundige verwerking van de aankoop eigen aandelen.....	147
10.3	Dividenden voor de eigen aandelen.....	148
10.4	Waardevermindering op eigen aandelen.....	149
10.5	Vervreemding van de eigen aandelen.....	149
10.6	Waardeeloos worden van de eigen aandelen.....	152
11	ANDERE ONBESCHIKBARE RESERVES (13110).....	153
11.1	Statutaire onbeschikbare reserve.....	153
11.2	Reserve tot aflossing van het kapitaal.....	153
11.3	Overschot op de kapitaalvermindering tot dekking van een voorzienbaar verlies.....	157
12	BELASTINGVRIJE RESERVES (13200).....	158
12.1	Begrip.....	158
12.2	Monetaire meerwaarden.....	159
12.3	Gedwongen meerwaarden: uitgestelde, gespreide taxatie.....	161
12.4	Vrijwillig gerealiseerde meerwaarde: uitgestelde, gespreide taxatie.....	163
12.5	Meerwaardestelsel voor bedrijfsvoertuigen en binnenschepen.....	163
13	BESCHIKBARE RESERVES (13300).....	164
14	LIQUIDATIERESERVE ALS ONDERDEEL VAN DE BESCHIKBARE RESERVES OF WETTELIJKE RESERVES.....	164
14.1	Liquidatiereserve als onderdeel van de beschikbare reserves.....	164
14.2	Liquidatiereserve als onderdeel van de wettelijke reserves.....	167
15	OVERGEDRAGEN WINST (14000) - OVERGEDRAGEN VERLIES (14100).....	169
16	VOORSTELLING IN DE JAARREKENING.....	170
16.1	Rapportering over belastingen.....	170
16.2	Rapportering over de bestemming van de winst of de verwerking van het verlies.....	173
17	CASE: RESERVES EN OVERGEDRAGEN WINST (VERLIES).....	174

18	BESTEMDE FONDSEN EN OVERGEDRAGEN WINST (VERLIES) BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	176
18.1	Voorstelling.....	176
18.2	Resultaatbepaling binnen de vereniging.....	177
18.3	Bestemming van het resultaat binnen de vereniging.....	177
18.4	'Bestemde fondsen' en hun aanwending.....	178
HOOFDSTUK 5		
	KAPITAALSUBSIDIES.....	181
1	BOEKHOUDRECHT.....	182
1.1	Voorstelling.....	182
1.2	Soorten subsidies.....	182
1.3	Kenmerken van kapitaalsubsidies	183
1.4	Subsidierecht	183
2	EXPLOITATIESUBSIDIES.....	184
3	RENTESUBSIDIES.....	185
4	KAPITAALSUBSIDIES.....	185
4.1	Algemeen principe	185
4.2	Uitgewerkt voorbeeld.....	185
5	KAPITAALSUBSIDIES ZONDER VRIJSTELLING VAN VENNOOTSCHAPS- BELASTING	189
5.1	Algemeen principe	189
5.2	Uitgewerkt voorbeeld.....	189
6	VERKOOP VAN EEN VAST ACTIEF WAARVOOR KAPITAALSUBSIDIE WERD VERKREGEN.....	193
6.1	Algemeen principe	193
6.2	Uitgewerkt voorbeeld.....	193
6.3	Uitgewerkt voorbeeld met uitgestelde belastingen.....	194
7	BIJZONDERE GEVALLEN.....	196
7.1	Kapitaalsubsidie waarvan de toezegging na de eerste afschrijving gebeurt.....	196
7.2	De toekenning wordt over verschillende jaren gespreid	196
7.3	Kapitaalsubsidies op activa met onbepaalde levensduur.....	199
7.4	Herziening van kapitaalsubsidies	199
7.5	Wijziging van de belastingvoet.....	200
8	RESULTATENREKENING.....	201
9	TOELICHTING.....	202

10	CASE: KAPITAALSUBSIDIES	202
11	KAPITAALSUBSIDIES BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	204
11.1	Voorstelling jaarrekening en rekeningenstelsel	204
11.2	Omschrijving van kapitaalsubsidies	205
11.3	Waardering van kapitaalsubsidies	206
11.4	Boekhoudkundige verwerking	206
11.5	Enkele voorbeelden	206
HOOFDSTUK 6		
VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN - UITGESTELDE BELASTINGEN		207
1	BOEKHOUDRECHT	208
1.1	Voorstelling	208
1.2	Voorzieningen voor risico's en kosten	208
1.3	Uitgestelde belastingen	210
2	VOORZIENINGEN VOOR PENSIOENEN EN SOORTGELIJKE VERPLICHTINGEN	211
2.1	Actuele situatie	211
2.2	Verplichtingen die voortvloeien uit werkloosheid met bedrijfstoelage	212
3	VOORZIENINGEN VOOR BELASTINGEN	213
3.1	Betwiste aanslagen (CBN-advies 128/6)	213
3.2	Uitspraak	214
4	VOORZIENINGEN VOOR GROTE HERSTELLINGS- EN ONDERHOUDS- WERKEN	215
4.1	Begrip	215
4.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode	216
4.3	Boekhoudkundige verwerking bij de maandelijkse methode	220
4.4	Voorzieningen als niet-recurrente kost	221
5	VOORZIENINGEN VOOR MILIEUVERPLICHTINGEN	221
6	VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN	223
6.1	Voorzieningen voor technische waarborgverplichtingen	223
6.2	Voorzieningen voor hangende geschillen	228
6.3	Andere voorzieningen	228
7	UITGESTELDE BELASTINGEN	228
7.1	Uitgestelde belastingen op kapitaalsubsidies	228
7.2	Uitgestelde belastingen op gerealiseerde meerwaarden	228

8	RESULTATENREKENING EN TOELICHTING.....	233
8.1	Resultatenrekening.....	233
8.2	Toelichting.....	234
9	CASE: VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN.....	234
10	VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	237
10.1	Voorzieningen voor risico's en kosten.....	237
10.1.1	Algemeen.....	237
10.1.2	Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht.....	237
10.2	Uitgestelde belastingen.....	242
HOOFDSTUK 7		
	SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR.....	243
1	BOEKHOUDRECHT.....	244
1.1	Voorstelling.....	244
1.2	Begrippen.....	245
1.3	Waarderingsregels.....	248
2	TERMIJNKREDIET MET GELIJKE KAPITAALAFLOSSING (DEGRESSIEVE PERIODIEKE BETALINGEN).....	248
2.1	Omschrijving.....	248
2.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking.....	249
2.2.1	Afsluiten van een leningscontract en ontvangst van het provenu.....	249
2.2.2	Kosten bij het afsluiten van de lening.....	249
2.2.3	Rente op de lening in de jaarlijkse methode.....	250
2.2.4	Rente op de lening in de maandelijkse methode.....	252
2.2.5	Provisiekosten op het nog niet opgenomen kapitaal.....	254
2.2.6	Aanduiden einde boekjaar van het gedeelte van de lening dat volgend boekjaar vervalt.....	256
2.2.7	Aflossen van de lening.....	256
2.2.8	Samenvattend schema.....	257
2.3	Uitgewerkt voorbeeld: lening met gelijke kapitaalaflossing (postnumerando).....	260
2.3.1	Gegevens en aflossingstabel.....	260
2.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	261
2.3.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode.....	261
2.4	Uitgewerkt voorbeeld: lening met gelijke kapitaalaflossing (prenumerando).....	263
2.4.1	Gegevens en aflossingstabel.....	263
2.4.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	264
2.4.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode.....	264
3	TERMIJNKREDIET MET ANNUTTEITEN (GELIJKE BETALINGEN).....	265
3.1	Omschrijving.....	265
3.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking.....	267

3.3	Uitgewerkt voorbeeld: lening met annuïteiten	267
3.3.1	Gegevens en aflossingstabel	267
3.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	268
3.3.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	269
4	TERMIJNKREDIET MET INTEGRALE AFLOSSING OP HET EINDE VAN DE LOOPTIJD (BULLET)	270
4.1	Omschrijving.....	270
4.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	271
4.3	Uitgewerkt voorbeeld: lening met integrale aflossing op het einde van de looptijd.....	271
4.3.1	Gegevens en aflossingstabel	271
4.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	272
4.3.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	273
5	WENTELKREDIETEN.....	273
5.1	Omschrijving.....	273
5.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	274
5.3	Uitgewerkt voorbeeld: wentelkrediet	274
5.3.1	Gegevens en aflossingstabel	274
5.3.2	Boekhoudkundige verwerking.....	275
6	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR LENING MET VASTE INTREST OP INITIEEL BEDRAG VAN DE LENING (FINANCIERINGSKREDIET).....	276
7	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR SCHULDEN WAARBIJ DE NOMINALE WAARDE DE RENTE OMVAT	277
7.1	Omschrijving.....	277
7.2	Speciale waarderingsregels	277
7.3	Boekhoudkundige verwerking.....	279
7.4	Uitgewerkt voorbeeld van een lening waarbij de nominale waarde de rente omvat	279
7.4.1	Gegevens en aflossingstabel	279
7.4.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	280
7.4.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	281
8	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR RENTELOZE SCHULDEN EN SCHULDEN MET EEN ABNORMAAL LAGE RENTE.....	281
8.1	Omschrijving.....	281
8.2	Speciale waarderingsregels	281
8.3	Boekhoudkundige verwerking.....	285
8.4	Uitgewerkt voorbeeld van een renteloze schuld, eenmalig terugbetaalbaar op einde looptijd	288
8.4.1	Gegevens en aflossingstabel	288
8.4.2	Boekhoudkundige verwerking.....	288
8.5	Uitgewerkt voorbeeld van schuld met een abnormaal lage rentevoet, eenmalig terugbetaalbaar op einde looptijd.....	290
8.5.1	Gegevens en aflossingstabel	290

8.5.2	Boekhoudkundige verwerking.....	291
8.6	Uitgewerkt voorbeeld van een renteloze schuld, terugbetaalbaar in annuïteiten	293
8.6.1	Gegevens en aflossingstabel	293
8.6.2	Boekhoudkundige verwerking.....	294
8.7	Uitgewerkt voorbeeld van een laagrentende schuld, terugbetaalbaar in annuïteiten.....	295
8.7.1	Gegevens en aflossingstabel	295
8.7.2	Boekhoudkundige verwerking.....	296
9	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR OBLIGATIELENINGEN.....	298
9.1	Omschrijving.....	298
9.2	Speciale waarderingsregels	300
9.3	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	301
9.3.1	Beslissing tot uitgifte	301
9.3.2	Intekening en storting.....	301
9.3.3	Agio en disagio.....	302
9.3.4	Rentebetaling.....	302
9.3.5	Terugbetaling op vervallag.....	303
9.3.6	Samenvattend schema.....	304
9.4	Uitgewerkt voorbeeld van een obligatielening	304
9.4.1	Gegevens en aflossingstabel (lineaire methode).....	304
9.4.2	Aflossingstabel (volgens samengestelde intrest).....	306
9.4.3	Boekhoudkundige verwerking (lineaire methode).....	307
9.5	Warrants bij uitgifte van obligaties.....	309
10	INTRESTSUBSIDIES	312
10.1	Omschrijving.....	312
10.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	313
10.3	Uitgewerkt voorbeeld van een intrestsubsidie	314
10.3.1	Gegevens en aflossingstabel	314
10.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	315
11	RESULTATENREKENING EN TOELICHTING.....	316
11.1	Resultatenrekening.....	316
11.2	Toelichting in verband met de schulden.....	317
11.3	Toelichting in verband met de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ...	320
12	SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN ..	324
	APPENDIX: INLEIDENDE BEGRIPPEN UIT DE FINANCIËLE WISKUNDE	324
	HOOFDSTUK 8	
	SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR.....	333
1	BOEKHOUDRECHT.....	334
1.1	Begrip.....	334

1.2	Soorten	335
1.2.1	Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	335
1.2.2	Financiële schulden (43)	335
1.2.3	Handelsschulden (44)	336
1.2.4	Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten (45)	336
1.2.5	Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen (46)	336
1.2.6	Schulden uit de bestemming van het resultaat (47)	336
1.2.7	Diverse schulden (48)	336
1.3	Algemene waarderingsregels	336
2	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	337
2.1	Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen (42)	337
2.2	Financiële schulden	337
2.2.1	Promessen (431)	337
2.2.2	Acceptkredieten (432)	338
2.2.3	Schulden in rekening-courant (433)	341
2.3	Handelsschulden (44)	343
2.4	Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten (45)	343
2.5	Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen (46)	343
2.6	Schulden uit bestemming van het resultaat (47)	344
2.7	Diverse schulden (48)	344
2.7.1	Vervallen obligaties en coupons (480)	344
2.7.2	Borgtochten, ontvangen in contanten (488)	344
2.8	Bijzondere gevallen	345
2.8.1	Schuld omvat rente	345
2.8.2	Leningen op afbetaling en soortgelijke	345
3	TOELICHTING	345
4	SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EÉN JAAR BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	345
DEEL 2 ACTIVA		
HOOFDSTUK 9		
	OPRICHTINGSKOSTEN	349
1	BOEKHOUDRECHT	350
1.1	Voorstelling: volledig en verkort schema	350
1.2	Definities	350
1.3	Waarderingsregels	352
1.4	Andere gevolgen	353
2	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING EN WAARDERING BIJ VERWERVING	353
2.1	Aanschaffing bij derden: de aankoopprijs (directe waardering)	353
2.2	Herstructureringskosten	354

3	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING EN WAARDERING BIJ WAARDEDALINGEN	357
3.1	Afschrijvingen	357
3.2	Niet-recurrente afschrijvingen	357
4	TOELICHTING	359
5	OPRICHTINGSKOSTEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	359
HOOFDSTUK 10		
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA		361
1	BOEKHOUDRECHT	362
1.1	Voorstelling	362
1.2	Definitie	362
2	VERWERVING	363
2.1	Aanschaffing door aankoop bij derden	363
2.2	Aanschaffing door eigen werken	364
2.3	Aanschaffing door inbreng of door verwerving van een bedrijfstak of ondernemingsgeheel	365
2.4	Samenvattend schema	367
3	WAARDEDALINGEN	368
3.1	Waardeverminderingen	368
3.2	Afschrijvingen	368
3.3	Samenvattend schema	369
4	WAARDESTIJGINGEN	370
4.1	Gewone herwaardering	370
4.2	Terugneming van waardeverminderingen (art. 100 KB Wetboek Venn.)	370
4.3	Terugneming van afschrijvingen (CBN-advies 2010/15)	370
4.4	Samenvattend schema	371
5	REALISATIE	372
5.1	Verkoop van een niet-geherwaardeerd immaterieel vast actief	372
5.2	Verkoop van een immaterieel vast actief, geherwaardeerd volgens artikel 100 van het KB Wetboek Venn.; de herwaarderingsmeerwaarde werd niet geïncorporeerd in het kapitaal	373
5.3	Samenvattend schema	374
6	KOSTEN VAN (ONDERZOEK EN) ONTWIKKELING: SUBSIDIES	374
7	SOFTWARE	377
8	MILIEUMAATREGELLEN EN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	378
8.1	Emissierechten	378
8.2	Boekhoudkundige verwerking volgens de brutomethode	379

8.3	Boekhoudkundige verwerking volgens de nettomethode.....	381
8.4	Groenestroom- en warmtekrachtcertificaten	381
9	OPBRENGSTEN EN KOSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT IMMATERIËLE VASTE ACTIVA.....	381
9.1	Definities.....	381
9.2	Boekhoudkundige verwerking van royalty-opbrengsten.....	382
9.3	Boekhoudkundige verwerking van royalty-kosten	384
9.4	Samenvattend schema.....	387
10	TOELICHTING	388
11	CASE: IMMATERIËLE VASTE ACTIVA.....	391
12	IMMATERIËLE VASTE ACTIVA BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	393
	HOOFDSTUK 11	
	MATERIËLE VASTE ACTIVA.....	395
1	BOEKHOUDRECHT.....	396
1.1	Voorstelling.....	396
1.2	Begrippen.....	396
1.3	Waardering.....	398
2	VERWERVING	398
2.1	Aanschaffing door aankoop bij derden.....	398
2.2	Aanschaffing door eigen werken	399
2.3	Aanschaffing door inbreng of door verwerving van een bedrijfs- of ondernemingsgeheel....	401
3	WAARDEDALINGEN.....	404
3.1	Waardeverminderingen	404
3.2	Afschrijvingen.....	404
3.2.1	Begrip	404
3.2.2	Afschrijvingen en het boekhoudrecht.....	406
3.2.3	Fiscale afschrijvingen en het boekhoudrecht.....	406
3.2.4	Boekhoudkundige verwerking.....	407
3.2.5	Samenvattend schema.....	409
3.3	Vaste waardering.....	409
4	WAARDESTIJGINGEN.....	410
4.1	Gewone herwaardering (art. 57 KB W.Venn.).....	410
4.2	Waardestijging via terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen (art. 100 KB W.Venn.).....	410
4.3	Samenvattend schema.....	411

5	BUITENGEBRUIKSTELLING EN REALISATIE.....	412
5.1	Buitengebruikstelling.....	412
5.2	Realisatie.....	412
5.2.1	Gerealiseerd resultaat.....	412
5.2.2	Boekhoudkundige verwerking.....	413
5.2.3	Samenvattend schema.....	417
6	INTERCALAIRE INTRESTEN.....	418
7	TERREINEN EN GEBOUWEN (III.A.).....	422
7.1	Definities.....	422
7.2	Waardering.....	422
7.3	Waardering en boekhoudkundige verwerking in geval van lijfrente.....	423
7.3.1	Lijfrente en het boekhoudrecht.....	423
7.3.2	Lijfrentecontracten.....	423
7.3.3	Boekhoudkundige verwerking.....	423
7.3.4	Samenvattend schema.....	425
7.3.5	Technische aspecten van de berekening (conversietabellen).....	425
7.3.6	Praktisch voorbeeld.....	428
8	INSTALLATIES, MACHINES EN UITRUSTING (III.B.).....	431
8.1	Definities.....	431
8.2	Waardering en boekhoudkundige verwerking.....	431
8.3	Boekingen in het vast waarderingstelsel.....	431
8.4	Boekingen in verband met verpakkingsmateriaal.....	432
9	MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL (III.C.).....	436
9.1	Definities.....	436
9.2	Waardering en boekhoudkundige verwerking.....	436
10	LEASING EN SOORTGELIJKE RECHTEN (III.D.).....	436
10.1	Definities.....	436
10.2	Waardering en boekhoudkundige verwerking bij de leasinggever.....	438
10.3	Waardering en boekhoudkundige verwerking bij de leasingnemer.....	443
10.4	'Sale and lease back'.....	447
10.4.1	Begrip.....	447
10.4.2	Voorbeeld en boekingen.....	447
11	OVERIGE MATERIËLE VASTE ACTIVA (III.E.).....	448
11.1	Definities.....	448
11.2	Waardering en boekhoudkundige verwerking.....	449
11.3	Boekingen in verband met buitengebruik- of buitenexploitatiestelling van materiële vaste activa (art. 65 KB Wetboek Venn.).....	449
12	ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETALINGEN (III.F.).....	450
12.1	Definities.....	450
12.2	Waardering en boekhoudkundige verwerking.....	450

13	MATERIËLE VASTE ACTIVA EN MILIEUASPECTEN.....	452
13.1	Vaststellingen inzake milieuaspecten.....	452
13.2	Activeerbaar of niet-activeerbaar.....	453
13.3	Voorbeelden van 'milieuaangelegenheden' en jaarrekeningaspecten.....	453
13.3.1	Bodemsanering en/of maatregelen in het kader van een investeringsproject (decreet 27/10/2006 – BS 22/01/2007).....	453
13.3.2	Sanering verontreinigde terreinen.....	454
13.3.3	Verplichting tot investeringen in installaties, machines en uitrusting.....	454
14	TOELICHTING IN VERBAND MET DE MATERIËLE VASTE ACTIVA.....	455
15	TOELICHTING NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN.....	461
16	CASE: MATERIËLE VASTE ACTIVA.....	462
17	MATERIËLE VASTE ACTIVA BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	466
17.1	Algemene voorstelling.....	466
17.2	Materiële vaste activa onder 'volle eigendom of onder leasing en soortgelijke contracten' ...	466
17.3	Materiële vaste activa 'overige'.....	466
17.4	Bijzondere waarderingsregels.....	468
17.4.1	Algemene regel.....	468
17.4.2	Waarderingsstelsel constante waarde.....	468
17.4.3	Materiële vaste activa verworven via schenking of legaat.....	468
17.4.4	Materiële vaste activa verworven (geheel of gedeeltelijk) via 'vrijwilligerswerk'.....	470
17.5	Erfpacht.....	471
17.6	Gebouwen opgericht op gronden in erfpacht.....	473
HOOFDSTUK 12		
FINANCIËLE VASTE ACTIVA.....		
475		
1	BOEKHOUDRECHT.....	476
1.1	Voorstelling.....	476
1.2	Bedrijfs-economische betekenis.....	477
1.3	Definities volgens het boekhoudrecht.....	477
1.3.1	Verbonden ondernemingen (I.V.A.).....	477
1.3.2	Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat (I.V.B.).....	481
1.3.3	Aandelen.....	484
1.3.4	Vorderingen en borgtochten in contanten.....	484
2	WAARDERING EN BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING BIJ VERWERVING.....	485
2.1	Deelnemingen en andere aandelen.....	485
2.2	Vorderingen, vastrentende effecten en borgtochten.....	486
2.3	Samenvattend schema.....	487

3	WAARDEDALINGEN.....	487
3.1	Deelnemingen en aandelen.....	487
3.2	Vorderingen en borgtochten in contanten.....	489
3.3	Samenvattend schema.....	491
4	WAARDESTIJGINGEN.....	492
4.1	Gewone herwaardering (art. 57 KB Wetboek Venn.).....	492
4.2	Waarestijging via terugneming van waardeverminderingen.....	492
4.3	Samenvattend schema.....	493
5	REALISATIE.....	494
6	OPBRENGSTEN UIT FINANCIËLE VASTE ACTIVA.....	497
7	ENKELE BIJZONDERE PROBLEMEN.....	498
7.1	Inschrijvingsrechten.....	498
7.2	Bonusaandelen.....	500
8	TOELICHTING.....	501
9	CASE: FINANCIËLE VASTE ACTIVA.....	513
10	FINANCIËLE VASTE ACTIVA BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	516
10.1	Verenigingen en financiële vaste activa: basisbenadering.....	516
10.2	Verbonden 'entiteiten': deelnemingen in verbonden vennootschappen en vorderingen.....	516
10.3	Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat: deelnemingen en vorderingen.....	517
10.4	Overige financiële vaste activa: aandelen, vorderingen en borgtochten.....	517
10.5	Aard van de gegevens te verstrekken in de jaarrekening.....	517
	HOOFDSTUK 13	
	VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR.....	519
1	BOEKHOUDRECHT.....	520
1.1	Voorstelling.....	520
1.2	Begrippen.....	520
1.2.1	Handelsvorderingen (290, V.A.).....	521
1.2.2	Overige vorderingen (291, V.B.).....	522
1.3	Waarderingsregels.....	522
2	WAARDEDALINGEN OP VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR.....	523
2.1	Boekhoudkundige verwerking.....	523
2.2	Samenvattend schema, toegepast op de overige vorderingen.....	529

3	VORDERING OP TERMIJN MET GELIJKE KAPITAALAFLOSSING (DEGRESSIEVE PERIODIEKE ONTVANGSTEN)	530
3.1	Omschrijving.....	530
3.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	530
3.2.1	Verstrekking van de lening.....	530
3.2.2	Aangerekende kosten bij afsluiten van het contract.....	531
3.2.3	Opbrengsten uit vorderingen (jaarlijkse methode).....	531
3.2.4	Opbrengsten uit vorderingen (maandelijkse methode)	533
3.2.5	Provisiekosten op het kapitaal dat door de genietter van de lening niet opgenomen wordt... ..	535
3.2.6	Aanduiden einde boekjaar van het gedeelte van de lening dat volgend boekjaar vervalt... ..	535
3.2.7	Inning van leningsaflossingen.....	535
3.2.8	Samenvattend schema: ontstaan, opbrengsten, realisatie.....	536
3.3	Uitgewerkt voorbeeld van een verstrekte lening (lening u/g) met gelijke kapitaalaflossing: postnumerando.....	538
3.3.1	Gegevens en aflossingstabel	538
3.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	539
3.3.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	540
3.4	Uitgewerkt voorbeeld van een lening met gelijke kapitaalaflossing: prenumerando	542
3.4.1	Gegevens en aflossingstabel	542
3.4.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	542
3.4.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	543
4	TERMIJNKREDIET MET ANNUÏTEITEN (GELIJKE BETALINGEN)	544
4.1	Omschrijving.....	544
4.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	545
4.3	Uitgewerkt voorbeeld van een lening met annuïteiten	546
4.3.1	Gegevens en aflossingstabel	546
4.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	547
4.3.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	548
5	TERMIJNKREDIET MET INTEGRALE AFLOSSING OP HET EINDE VAN DE LOOPTIJD (BULLET)	549
5.1	Omschrijving.....	549
5.2	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	549
5.3	Uitgewerkt voorbeeld van een lening met integrale aflossing op het einde van de looptijd	549
5.3.1	Gegevens en aflossingstabel	549
5.3.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	550
6	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR LENING MET VASTE INTREST OP INITIEEL BEDRAG VAN DE LENING (FINANCIERINGSKREDIET)	551
7	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR VORDERINGEN WAARBIJ DE NOMINALE WAARDE DE RENTE OMVAT.....	552
7.1	Omschrijving.....	552
7.2	Speciale waarderingsregels	552

7.3	Boekhoudkundige verwerking.....	554
7.4	Uitgewerkt voorbeeld van een lening u/g waarbij de nominale waarde de rente omvat.....	554
7.4.1	Gegevens en aflossingstabel	554
7.4.2	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode.....	555
7.4.3	Boekhoudkundige verwerking in de maandelijkse methode	556
8	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR RENTELOZE VORDERINGEN EN VORDERINGEN MET EEN ABNORMAAL LAGE RENTE	556
8.1	Omschrijving.....	556
8.2	Speciale waarderingsregels.....	556
8.3	Boekhoudkundige verwerking.....	558
8.4	Uitgewerkt voorbeeld van een renteloze vordering, eenmalig terugbetaalbaar op einde looptijd	561
8.4.1	Gegevens en aflossingstabel	561
8.4.2	Boekhoudkundige verwerking volgens de jaarlijkse methode.....	562
8.5	Uitgewerkt voorbeeld van vordering u/g met een abnormaal lage rentevoet, eenmalig terugbetaalbaar op einde looptijd.....	563
8.5.1	Gegevens en aflossingstabel	563
8.5.2	Boekhoudkundige verwerking volgens de jaarlijkse methode	564
8.6	Uitgewerkt voorbeeld van een renteloze vordering u/g, terugbetaalbaar in annuïteiten.....	565
8.6.1	Gegevens en aflossingstabel	565
8.6.2	Boekhoudkundige verwerking volgens de jaarlijkse methode.....	566
8.7	Uitgewerkt voorbeeld van een laagrentende vordering u/g, terugbetaalbaar in annuïteiten..	567
9	SPECIALE WAARDERINGSREGELS VOOR VORDERINGEN UITGEDRUKT DOOR OBLIGATIES	567
9.1	Omschrijving.....	567
9.2	Speciale waarderingsregels.....	567
9.2.1	Onder welke rubriek van de activa kunnen obligaties voorkomen?.....	567
9.2.2	Tegen welke waarde moeten de obligaties in de boekhouding worden opgenomen, en hoe worden de verschillen tussen de uitgifteprijs en de terugbetalingswaarde (agio en disagio) in de boekhouding opgenomen?	568
9.3	Overzicht van de boekhoudkundige verwerking	569
9.3.1	Verwerving van een obligatie.....	569
9.3.2	Agio en disagio.....	570
9.3.3	Renteontvangst.....	570
9.3.4	Ontvangst van terugbetaling op vervalddag	570
9.3.5	Samenvattend schema	571
9.4	Uitgewerkt voorbeeld van intekening op obligaties.....	571
9.4.1	Gegevens en aflossingstabel (lineaire methode).....	571
9.4.2	Tabel volgens samengestelde intrest berekend.....	572
9.4.3	Boekhoudkundige verwerking in de jaarlijkse methode (lineaire methode).....	573
10	VORDERINGEN ALS GEVOLG VAN LEASINGCONTRACTEN EN SOORTGELIJKE CONTRACTEN	574

11	RESULTATENREKENING EN TOELICHTING.....	574
11.1	Resultatenrekening.....	574
11.2	Toelichting.....	575
12	CASE: VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR.....	575
13	VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	578
13.1	Waarderingsregels.....	578
13.2	Voorstelling in de jaarrekening.....	579
HOOFDSTUK 14		
VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING.....		
1	BOEKHOUDRECHT.....	582
1.1	Voorstelling.....	582
1.2	Begrippen.....	583
1.2.1	Vorraden.....	583
1.2.2	Bestellingen in uitvoering.....	583
2	WAARDERINGSREGELS.....	584
2.1	Goederen bij derden aangekocht (grondstoffen, hulpstoffen, handelsgoederen en onroerende goederen bestemd voor verkoop).....	584
2.2	Goederen die binnen de onderneming geproduceerd worden (goederen in bewerking, gereed product, onroerende goederen bestemd voor verkoop).....	586
2.2.1	Vervaardigingsprijs.....	586
2.2.2	Vervaardigingsprijs versus marktprijs.....	587
2.2.3	Waardeverminderingen.....	588
2.3	Bestellingen in uitvoering.....	588
2.4	Samenvattend schema.....	589
3	VOORRAADWIJZIGING BOEKHOUDKUNDIG.....	589
3.1	Overzicht rekeningen.....	589
3.2	Toepassing bij zuivere handelstransacties (CBN-advies 132/7).....	591
3.3	Toepassing bij productieondernemingen.....	591
4	WAARDEVERMINDERINGEN.....	593
5	VOORRAADWAARDERINGSTECHNIEKEN.....	596
5.1	Gegevens.....	596
5.2	Geïndividualiseerde waarde.....	597
5.3	FIFO (first-in, first-out).....	597
5.4	Gemiddelde waarde.....	599
5.5	LIFO (last-in, first-out).....	601
5.6	Andere voorraadcalculatietechnieken.....	603

5.7	Samenvattend overzicht.....	603
5.8	Vervangingswaarde.....	603
6	BESTELLINGEN IN UITVOERING.....	603
6.1	Voorbeeld percentage of completion.....	604
6.2	Voorbeeld completed contract method.....	606
6.3	Voorbeeld toegelaten compensatie.....	608
7	VERPAKKING.....	609
7.1	Verpakkingsmateriael en verpakkingsmateriaal.....	609
7.2	Verpakkingsmateriaal, verstuurd naar klanten.....	609
7.3	Verpakkingsmateriaal, ontvangen van leveranciers wegens aankoop van handelsgoederen..	610
8	VOORUITBETALINGEN OP VOORRADEN.....	610
9	ZICHTZENDING.....	611
9.1	Handelsgoederen onder zichtzending verzonden.....	611
9.2	Handelsgoederen ontvangen onder zichtzending.....	612
10	COMMISSIEHANDEL.....	613
10.1	Begrippen btw-stelsel.....	613
10.2	Boekhoudkundige verwerking.....	613
10.2.1	Boekingen bij de aankoopcommissie.....	613
10.2.2	Boekingen bij de committent van een aankoopcommissie.....	614
10.2.3	Boekingen bij de verkoopcommissie.....	615
10.2.4	Boekingen bij de committent van de verkoopcommissie.....	616
11	TOELICHTING.....	617
12	CASE: VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING.....	617
13	VOORRADEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	622
HOOFDSTUK 15		
VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR.....		
1	BOEKHOUDRECHT.....	628
2	HANDELSVORDERINGEN (400, 401, 404, 406).....	629
2.1	Te innen opbrengsten (404).....	629
2.2	Vooruitbetalingen (406) (CBN-advies 132/6).....	629
3	DUBIEUZE DEBITEUREN (407) – GEBOEKTE WAARDEVERMINDERINGEN (409).....	630
3.1	Berekening.....	630
3.2	Afwikkeling van dubieuze vorderingen.....	631

4	HANDELSVORDERINGEN AFGESTAAN AAN EEN FACTOR.....	632
5	HANDELSVORDERINGEN WAARIN RENTE VERVAT IS.....	633
6	HANDELSVORDERINGEN EN CLIËNTEN- EN LEVERANCIERSDISCONTO.....	634
6.1	Cliëntendisconto.....	634
6.1.1	Begrip.....	634
6.1.2	Boekhoudkundige verwerking bij de trekker van de wisselbrief.....	634
6.1.3	Boekhoudkundige verwerking bij de betrokkene.....	637
6.1.4	Samenvattend overzicht van het cliëntendisconto.....	638
6.2	Leveranciersdisconto - Krediet.....	639
6.2.1	Begrip.....	639
6.2.2	Boekhoudkundige verwerking leveranciersdisconto bij de trekker.....	639
6.2.3	Boekhoudkundige verwerking leveranciersdisconto bij de betrokkene.....	641
6.2.4	Overzichtsschema: leveranciersdisconto.....	644
6.3	Gewone incasso van wissels.....	645
7	BESPREKING VAN DE OVERIGE VORDERINGEN (41).....	645
7.1	Opgevraagd, niet-gestort kapitaal (410).....	645
7.2	Terug te vorderen btw (411).....	645
7.3	Terug te vorderen belastingen en voorheffingen (412).....	646
7.4	Te innen opbrengsten (414).....	646
7.5	Dubieuze debiteuren (417) - Geboekte waardeverminderingen (419).....	646
7.6	Borgtochten betaald in contanten (418).....	648
7.7	Diverse vorderingen (416).....	648
8	TOELICHTING.....	649
9	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EÉN JAAR IN DE JAARREKENING BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN.....	649
HOOFDSTUK 16		
GELDBELEGGINGEN.....		
		651
1	BOEKHOUDRECHT.....	652
1.1	Begrip en soorten.....	652
1.2	Algemene waarderingsregels.....	653
2	BOEKINGEN.....	654
2.1	Eigen aandelen (50).....	654
2.2	Aandelen (51).....	654
2.2.1	Verwerving.....	654
2.2.2	Ontvangst dividend.....	654
2.2.3	Waardevermindering.....	655
2.2.4	Realisatie.....	655
2.3	Niet-vastrentende beleggingen.....	655

2.4	Vastrentende effecten	656
2.4.1	Obligaties	656
2.4.2	Zero-bonds	656
2.4.3	Effecten met mogelijkheid tot kapitalisatie	657
2.5	Termijndeposito's	659
2.5.1	Plaatsing van een deposito	659
2.5.2	Ontvangst van de intres!	659
2.5.3	Terugbetaling op vervaldag	659
2.5.4	Waardeverminderingen	659
3	TOELICHTING	660
4	CASE: GELDBELEGGINGEN	660
5	GELDBELEGGINGEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	663
HOOFDSTUK 17		
LIQUIDE MIDDELEN		
667		
1	BOEKHOUDRECHT	668
1.1	Begrip en soorten	668
1.2	Algemene waarderingsregels	669
2	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	669
2.1	Te incasseren vervallen waarden (54)	669
2.1.1	Te incasseren dividenden, coupons, effecten	669
2.1.2	Te innen waarden, ontvangen van derden	670
2.2	Werking met betrekking tot Kredietinstellingen (55) en Postcheque- of girodienst (56) ...	670
2.2.1	Algemeen principe	670
2.2.2	Boeking van ontvangen cheques	671
2.2.3	Boeking van betalingen van schulden door uitgifte van cheques	671
2.2.4	Compensatie	671
2.3	Werking met betrekking tot Kassen (57)	672
2.4	Werking van Interne overboekingen (58)	673
3	TOELICHTING	674
4	LIQUIDE MIDDELEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	674
HOOFDSTUK 18		
OVERLOPENDE REKENINGEN VAN HET ACTIEF EN VAN HET PASSIEF		
675		
1	BOEKHOUDRECHT	676
1.1	Begrip	676
1.2	Soorten	676

2	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	677
3	TOELICHTING	678
4	OVERLOPENDE REKENINGEN BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	678
DEEL 3 DE RESULTATENREKENING EN DE RESULTAATVERWERKING		
HOOFDSTUK 19		
DE RESULTATENREKENING EN DE RESULTAATVERWERKING BINNEN		
ONDERNEMINGEN		
681		
1	BESPREKING VAN DE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	682
1.1	Omzet	682
1.1.1	Definitie van '70 Omzet'	682
1.1.2	Waardering	682
1.1.3	Bijzonderheden	682
1.1.4	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	683
1.2	Wijzigingen in de voorraden en in de bestellingen in uitvoering	685
1.2.1	Definitie van '71 Wijzigingen in de voorraden en in de bestellingen in uitvoering'	685
1.2.2	Waardering	686
1.3	Geproduceerde vaste activa	686
1.3.1	Definitie van '72 Geproduceerde vaste activa'	686
1.3.2	Waardering	687
1.4	Andere bedrijfsopbrengsten	687
1.4.1	Definitie van '74 Andere bedrijfsopbrengsten'	687
1.4.2	Waardering	689
1.4.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	689
1.5	Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	690
1.5.1	Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	690
1.5.2	Terugneming van voorzieningen voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en kosten	691
1.5.3	Meerwaarden op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa	691
2	BESPREKING VAN DE BEDRIJFSKOSTEN	691
2.1	Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	691
2.1.1	Definitie van '60 Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen'	691
2.1.2	Waardering	692
2.1.3	Bijzonderheden	692
2.2	Diensten en diverse goederen	692
2.2.1	Definitie van '61 Diensten en diverse goederen'	692
2.2.2	Waardering	693
2.2.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	693
2.3	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	694
2.3.1	Definitie van '62 Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen'	694

2.3.2	Waardering	694
2.3.3	Boekhoudkundig	695
2.3.4	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	701
2.4	Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	701
2.4.1	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	701
2.4.2	Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering, op handelsvorderingen op meer dan één jaar, op handelsvorderingen op ten hoogste één jaar	703
2.4.3	Voorzieningen voor pensioenen en soortgelijke verplichtingen, voor grote herstellingswerken en grote onderhoudswerken, voor andere risico's en kosten	704
2.5	Andere bedrijfskosten	705
2.5.1	Bedrijfsbelastingen, minderwaarden op courante realisatie van vaste activa, minderwaarden op realisatie van handelsvorderingen, diverse bedrijfskosten	705
2.5.2	Waardering	705
2.5.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	705
2.5.4	Definitie van 'Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten (-)'	706
2.6	Niet-recurrente bedrijfskosten	706
2.6.1	Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële vaste activa, op materiële vaste activa	706
2.6.2	Minderwaarden bij de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa	708
2.6.3	Als herstructureringskosten geactiveerde niet-recurrente bedrijfskosten (-)	708
3	BESPREKING VAN DE FINANCIËLE OPBRENGSTEN	708
3.1	Opbrengsten uit financiële vaste activa	708
3.1.1	Definitie van '750 Opbrengsten uit financiële vaste activa'	708
3.1.2	Waardering	709
3.2	Opbrengsten uit vlottende activa	709
3.2.1	Definitie van '751 Opbrengsten uit vlottende vaste activa'	709
3.2.2	Waardering	709
3.2.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	709
3.3	Andere financiële opbrengsten	709
3.3.1	Wisselresultaten en resultaten uit de omrekening van vreemde valuta	710
3.4	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	711
3.5	Niet-recurrente financiële opbrengsten	712
3.5.1	Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	712
3.5.2	Waardering	712
4	BESPREKING VAN DE FINANCIËLE KOSTEN	713
4.1	Kosten van schulden	713
4.2	Waardeverminderingen op vlottende activa	713
4.3	Andere financiële kosten	713
4.3.1	Definitie van '652/9 Andere financiële kosten'	713
4.3.2	Boekhoudkundig	714
4.4	Niet-recurrente financiële kosten	717
4.4.1	Waardeverminderingen op financiële vaste activa	717

5	BESPREKING VAN OVERBOEKING NAAR (ONTTREKKING AAN) DE UITGESTELDE BELASTING	718
5.1	Overboeking naar de uitgestelde belastingen – Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	718
5.1.1	Definitie van ‘Overboeking naar de uitgestelde belastingen’	718
5.1.2	Definitie van ‘Onttrekking aan de uitgestelde belastingen’	718
5.1.3	Waardering	718
6	BESPREKING VAN DE BELASTINGEN OP HET RESULTAAT	719
6.1	Belastingen op het resultaat	719
6.1.1	Definitie	719
6.1.2	Waardering	719
6.1.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	720
6.2	Regularisatie van belastingen en terugneming van fiscale voorzieningen	721
6.2.1	Definitie	721
6.2.2	Waardering	721
7	BESPREKING VAN DE OVERBOEKING NAAR (ONTTREKKING AAN) DE BELASTINGVRIJE RESERVES	721
7.1	Overboeking naar de belastingvrije reserves – Onttrekking aan de belastingvrije reserves	721
7.1.1	Definitie van ‘Overboeking naar de belastingvrije reserves’	721
7.1.2	Definitie van ‘Onttrekking aan de belastingvrije reserves’	722
7.1.3	Belastingvrije reserves	722
7.1.4	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	722
8	BESPREKING VAN DE RESULTAATVERWERKING	723
8.1	Definitie resultaatverwerking	723
8.2	Waardering	723
8.3	Adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen	723
9	TOELICHTING	726
10	DE RESULTATENREKENING BIJ VERENIGINGEN EN STICHTINGEN	728
10.1	Bespreking van de bedrijfsopbrengsten	729
10.2	Bespreking van de bedrijfskosten	729
10.3	Bespreking van de financiële opbrengsten	730
10.4	Bespreking van de financiële kosten	730
10.5	Bespreking van de uitzonderlijke opbrengsten	730
10.6	Bespreking van de uitzonderlijke kosten	730
10.7	Bespreking van overboeking naar (onttrekking aan) de uitgestelde belasting	730
10.8	Bespreking van de bestemming van het resultaat	730

OEFENINGEN	733
Oefeningen bij hoofdstuk 1: Kapitaal	735
Oefeningen bij hoofdstuk 2: Uitgiftepremies	751
Oefeningen bij hoofdstuk 3: Herwaarderingsmeerwaarden	765
Oefeningen bij hoofdstuk 4: Reserves –Overgedragen winst of verlies	775
Oefeningen bij hoofdstuk 5: Kapitaalsubsidies	817
Oefeningen bij hoofdstuk 6: Voorzieningen voor risico's en kosten – Uitgestelde belastingen	815
Oefeningen bij hoofdstuk 7: Schulden op meer dan één jaar	825
Oefeningen bij hoofdstuk 8: Schulden op ten hoogste één jaar	843
Oefeningen bij hoofdstuk 9: Oprichtingskosten	851
Oefeningen bij hoofdstuk 10: Immateriële vaste activa	855
Oefeningen bij hoofdstuk 11: Materiële vaste activa	861
Oefeningen bij hoofdstuk 12: Financiële vaste activa	889
Oefeningen bij hoofdstuk 13: Vorderingen op meer dan één jaar	897
Oefeningen bij hoofdstuk 14: Voorraden en bestellingen in uitvoering	905
Oefeningen bij hoofdstuk 15: Vorderingen op ten hoogste één jaar	921
Oefeningen bij hoofdstuk 16: Geldbeleggingen	929
Oefeningen bij hoofdstuk 17: Liquide middelen	933

11

Materiële vaste activa

1	Boekhoudrecht	396
2	Verwerving	398
3	Waardedalingen	404
4	Waardestijgingen	410
5	Buitengebruikstelling en realisatie	412
6	Intercalare intresten	418
7	Terrijnen en gebouwen (III.A.)	422
8	Installaties, machines en uitrusting (III.B.)	431
9	Meubilair en rollend materieel (III.C.)	436
10	Leasing en soortgelijke rechten (III.D.)	436
11	Overige materiële vaste activa (III.E.)	448
12	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen (III.F.)	450
13	Materiële vaste activa en milieuaspecten	452
14	Toelichting in verband met de materiële vaste activa	455
15	Toelichting niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	461
16	Case: materiële vaste activa	462
17	Materiële vaste activa bij verenigingen en stichtingen	466

1 Boekhoudrecht

1.1 Voorstelling

VOLLEDIG EN VERKORT SCHEMA

Rubriek van de jaarrekening (activa) (art. 88 (volledig) en 92 (verkort) KB Wetboek Venn.)	Minimumindeling algemeen rekeningstelsel (KB 12/09/1983)
II. Materiële vaste activa	
A. Terreinen en gebouwen	22. Terreinen en gebouwen
	220. Terreinen
	221. Gebouwen
	222. Bebouwde terreinen (alleen wanneer er geen splitsing kan gebeuren tussen terrein en gebouw)
	223. Overige zakelijke rechten op onroerende goederen
B. Installaties, machines en uitrusting	23. Installaties, machines en uitrusting
C. Meubilair en rollend materieel	24. Meubilair en rollend materieel
D. Leasing en soortgelijke rechten	25. Vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht
	250. Terreinen en gebouwen
	251. Installaties en machines
	252. Meubilair en rollend materieel
E. Overige materiële vaste activa	26. Overige materiële vaste activa
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27. Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen

Opmerking: Om de gevolgen van de waarderingsregels tot uitdrukking te brengen, zal men voor de rekeningen van de groep 22, 23 en 24 de rekeningen laten eindigen op 0 voor aanschaffingswaarde, op 8 voor geboekte meerwaarde, op 9 voor geboekte afschrijvingen of waardeverminderingen. Voor de rekeningen van de groep 25 en 27 - die niet in aanmerking komen voor meerwaarde - zal men enkel de rekeningen eindigend op 0 voor de aanschaffingswaarde en 9 voor de geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen gebruiken.

1.2 Begrippen

Algemene betekenis

Materiële vaste activa moeten worden beschouwd als vaste activa die lichamelijk in de onderneming aanwezig zijn. Het zijn gebruiksmiddelen die onbeperkt of beperkt (maar langer dan één jaar) diensten aan de onderneming kunnen bewijzen.

III.A. Terreinen en gebouwen

In deze rubriek worden opgenomen de bebouwde en onbebouwde terreinen, de constructies daarop evenals de inrichting ervan waarvan de onderneming eigenares is en die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden aangewend. Worden eveneens onder die rubriek opgenomen, de andere zakelijke rechten

die de onderneming bezit op een onroerend goed dat zij bestemd heeft om duurzaam te worden gebruikt voor de bedrijfsuitoefening wanneer de vergoeding bij aanvang van het contract werd vooruitbetaald (art. 95 KB Wetboek Venn.).

III.B Installaties, machines en uitrusting

Deze rubriek staat niet specifiek omschreven in artikel 95 (KB Wetboek Venn.), maar algemeen wordt aangenomen dat deze rubriek omvat: de machines, inrichting van de winkel, productiehal en magazijnen.

III.C Meubilair en rollend materieel

Ook deze rubriek staat niet specifiek omschreven in artikel 95 (KB Wetboek Venn.), maar voorbeelden van activa in deze rubriek zijn: meubilair van de kantoorruimten, auto's, heftrucks, tractors, vrachtwagens.

III.D. Leasing en soortgelijke rechten

In deze rubriek worden opgenomen (art. 95 KB Wetboek Venn.):

- 1° de gebruiksrechten op lange termijn betreffende bebouwde onroerende goederen waarover de onderneming beschikt op grond van erfpacht, opstal, leasing of een soortgelijke niet-opzegbare overeenkomst, op voorwaarde dat de volgens de overeenkomst te storten termijnen de gever toelaten het in het gebouw geïnvesteerde kapitaal volledig weder samen te stellen, alsmede de rentelast en de andere kosten van de verrichting te dekken.
- 2° de gebruiksrechten betreffende roerende goederen waarover de onderneming beschikt op grond van leasing of een soortgelijke niet-opzegbare overeenkomst, op voorwaarde dat de volgens de overeenkomst te storten termijnen, verhoogd met het voor het lichten van de koopoptie bepaalde bedrag, indien de nemer een koopoptie bezit, de gever toelaten het voor de aanschaffing van het goed geïnvesteerde kapitaal volledig weder samen te stellen, alsmede de rentelast en de andere kosten van de verrichting te dekken. Het bedrag dat moet worden betaald om een koopoptie te lichten, komt evenwel enkel in aanmerking als het ten hoogste vijftien procent bedraagt van het kapitaal dat de gever in het goed heeft geïnvesteerd.

III.E. Overige materiële vaste activa

In deze rubriek worden de onroerende goederen opgenomen die worden aangehouden als onroerende reserve, de woongebouwen, de buiten gebruik of buiten de exploitatie gestelde materiële vaste activa, evenals de roerende en onroerende goederen die in erfpacht, opstal, huur, handelshuur of landpacht werden gegeven, behalve wanneer de uit deze contracten voortvloeiende vorderingen geboekt worden in de rubrieken V. en VII. De kosten voor inrichting van gehuurde gebouwen worden eveneens in deze rubriek vermeld, indien ze niet ten laste werden genomen van de resultatenrekening van het lopende boekjaar (art. 95 KB Wetboek Venn.). CBN-advies 2010/15 voegt aan deze subrubriek toe: kunstwerken (ter verfraaiing van de gebouwen) of kunstwerken waarvoor geen liquide markt bestaat.

III.F. Activa in aanbouw en vooruitbetaling

Deze rubriek staat niet specifiek omschreven in artikel 95 (KB Wetboek Venn.), maar algemeen wordt aangenomen dat deze rubriek omvat: de gebouwen of installaties (machines) die in aanbouw zijn. De onderneming heeft hiervoor reeds aankoopfacturen (voorschotfacturen) ontvangen, maar de activa zijn nog niet bedrijfsklaar. Pas bij de definitieve oplevering (als de activa klaar zijn) worden de voorschotten overgeboekt naar de definitieve rekening binnen de materiële vaste activa. Hoewel de rekening voorkomt

in het rekeningstelsel, lijkt het ons inziens eigenaardig om op activa in aanbouw afschrijvingen toe te passen, aangezien de onderneming het actief nog niet gebruikt. Volgens het matching-principe is het logisch de bedrijfseconomische afschrijvingen te starten vanaf het moment dat het actief effectief wordt gebruikt.

1.3 Waardering

In de volgende paragrafen worden de algemene waarderingsregels en boekingen behandeld over de levensloop van de materiële vaste activa. Nadien wordt ingegaan op de specifieke kenmerken per soort materieel vast actief.

De levensloop wordt als volgt gekenmerkt:

- waardering bij verwerving: aanschaffingsprijs, vervaardigingsprijs, inbrengwaarde;
- waardestijgingen:
 - gewone herwaardering;
 - terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen;
- waardedalingen:
 - waardeverminderingen;
 - afschrijvingen;
- buitengebruikstelling en verkoop.

2 Verwerving

Bij verwerving moet de aanschaffingsprijs voor alle vaste activa individueel bepaald worden. Indien een vast actief in verschillende rubrieken ondergebracht kan worden, moet het geboekt worden in de rubriek waar het het best hoort.

2.1 Aanschaffing door aankoop bij derden

De aanschaffingswaarde ligt vast door de aankoopprijs van het goed eventueel te verhogen met bijkomende kosten (art. 36 KB Wetboek Venn.). Dat zijn de kosten die het materieel vast actief 'gebruiksklaar' maken voor de onderneming. Zij kunnen van verschillende aard zijn:

- kosten van diensten en diverse goederen, bv.: vervoerskosten, plaatsingskosten, kosten van aanpassing, uitgevoerd door derden en waarvoor een factuur werd ontvangen;
- registratierechten op terreinen en gebouwen (niet terugbetaalbare belastingen);
- kosten van eigen diensten en personeel, bv. zie kosten hiervoor, maar dan uitgevoerd door het eigen personeel. Deze kosten worden gespecificeerd door een interne analytische afrekening en geactiveerd op die rubriek waar de aanschaffingsprijs komt;
- eventueel verlopen intresten op leningen, aangegeven ter financiering van de verwerving van de activa en dit voor de periode tot het gebruiksklaar zijn van het actief (art. 38 KB Wetboek Venn.) (voorbeeld zie 6 Intercalare intresten).

Boekhoudkundige verwerking

- bij aankoop:

1	Materieel vaste activa	22.0	
		t.e.m.		
		27.0		
	Terugvorderbare btw bij aankopen (1)	49959	
	aan Leveranciers	44000		
	Verschuldigde btw wegens aankopen			
	werken in onroerende staat (2)	49956	

(1) Wanneer de aankoop onderworpen is aan de btw.

(2) Wanneer het vast actief een werk in onroerende staat is volgens de btw-wetgeving, btw verlegd.

- bijkomende kosten:

a) door derden gefactureerd: deze worden als volgt geboekt:

2a	Materieel vaste activa	22.0	
		t.e.m.		
		27.0		
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Leveranciers	44000		

b) door eigen prestaties: de interne diensten van de onderneming verrichten prestaties aan een aangekocht vast actief om het bruikbaar te maken

2b	Materieel vaste activa	22.0	
		t.e.m.		
		27.0		
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan geproduceerde vaste activa	72000		
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954	

2.2 Aanschaffing door eigen werken

De aanschaffing gebeurt hier door eigen productie. De interne administratieve organisatie van de onderneming moet dan toelaten dat de 'vervaardigingsprijs' kan bepaald worden.

De vervaardigingsprijs is de som van:

a) directe elementen:

- verbruik van grondstoffen, verbruiksgoederen en hulpstoffen vervat in het materieel vast actief;
- rechtstreekse productiekosten van het materieel vast actief (bv.: diensten en diverse goederen, personeelskost);

b) indirecte elementen: een evenredig gedeelte van de productiekosten die slechts onrechtstreeks toegerekend worden aan het materieel vast actief, indien deze kosten behoren tot de normale productieperiode.

De vervaardigingsprijs mag beperkt worden tot de directe elementen indien de Toelichting dit aangeeft. De intresten op leningen, aangegaan voor de financiering van de verwerving van materiële vaste activa mogen in de aanschaffingswaarde worden opgenomen en dit voor de periode van verstrekking van de lening tot de voltooiing van het materieel vast actief. De toelichting moet dit vermelden. De vervaardigingsprijs mag eveneens slechts maximaal gelijk zijn aan de gebruikswaarde of de marktwaarde van het actief.

Boekhoudkundige verwerking:

- voor de vervaardiging van het vast actief koopt de onderneming goederen en diensten aan, laat zij werken uitvoeren door eigen personeel, ... Deze kosten worden op de gewone wijze geboekt als kosten van de boekhoudperiode:

3	Aankopen van grondstoffen	60000		
	Diensten en diverse goederen	61...	
	Bezoldigingen arbeiders	62030	
	Werkgeversbijdrage RSZ	62100	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Leveranciers	44000	
	Bezoldigingen	45500	
	Ingehouden bedrijfsvoorheffing	45300	
	RSZ	45400	

- de onderneming kan een lening aangaan voor de financiering van het materieel vast actief. De intresten op deze lening worden als periodekost geboekt:

4	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	
	aan Kredietinstellingen/R/C	55000	

- op inventarisdatum of bij afwerking vóór inventarisdatum wordt de gedeeltelijke of volledige vervaardigingsprijs van het vast actief op basis van een interne afrekening vastgesteld. Volgens de btw-wetgeving moet een factuur worden opgemaakt die als aankoopfactuur én als verkoopfactuur moet worden geboekt:

5	Materiële vaste activa	22.0	
	L.e.m.	27.0	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Geproduceerde vaste activa	72000	
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954	

- indien beslist wordt de intrest op de lening voor de periode van verstrekking van de lening tot het klaarkomen van het materieel vast actief te activeren, gebeurt de activering via een vermindering van de financiële kosten:

6	Materiële vaste activa	22.0	
		t.e.m.		
		27.0		
	aan Geactiveerde intercalaire intresten (-)	65030	

2.3 Aanschaffing door inbreng of door verwerving van een bedrijfs- of ondernemingsgeheel

Inbreng in natura

Materiële vaste activa kunnen verworven worden via individuele inbreng in natura. De waarde is dan de inbrengprijs, d.i. de tussen partijen overeengekomen waarde met uitsluiting van iedere kost van de inbreng. Deze kosten worden 100% ten laste genomen of behandeld als '20000 Kosten van oprichting en kapitaalverhoging' van de rubriek I. Oprichtingskosten.

Verwerving van ondernemings- en/of bedrijfsgehelen

Bij opslorping, fusie enz. al dan niet vergeed in aandelen, verwerft de onderneming materiële vaste activa, nl. zoals dit blijkt uit de jaarrekening van de opgeslorpte onderneming of bedrijfstak. De waardering is hier dan ook een conventionele waarde, meestal overeenstemmend met de boekhoudkundige waarde van de materiële componenten in de boekhouding van de opgeslorpte eenheid (art. 78 KB Wetboek Venn.).

Om zekerheid te krijgen over de redelijkheid van de tussen partijen bedongen waarde, moet in een nv een bedrijfsrevisor in een verslag zijn mening geven over de waarde van de inbreng in natura (art. 444 Wetboek van Vennootschappen).

Boekhoudkundige verwerking

- de realisatie van de inbreng van een materieel vast actief, na akte van oprichting of kapitaalverhoging voor notaris, wordt geboekt als:

7a	Niet-opgevraagd kapitaal (-)	10100	
	aan Geplaatst kapitaal	10000	
7b	Materiële vaste activa	22.0	
		t.e.m.		
		27.0		
	aan Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	221.9	
		t.e.m.		
		270.9		
	Niet-opgevraagd kapitaal (-)	10100	

Bij fusie, opslorping e.d. omvat de journaalpost nog andere activa- en passiva-elementen.

Zoals gezien in hoofdstuk 10, wordt de meerprijs bij de overname van een onderneming of afdeling geboekt als 'goodwill' onder de balansrubriek immateriële vaste activa.

- de kosten bij inbreng mogen niet op de rekeningen van de 'Materiële vaste activa' geboekt worden, maar kunnen naar keuze als volgt verwerkt worden:

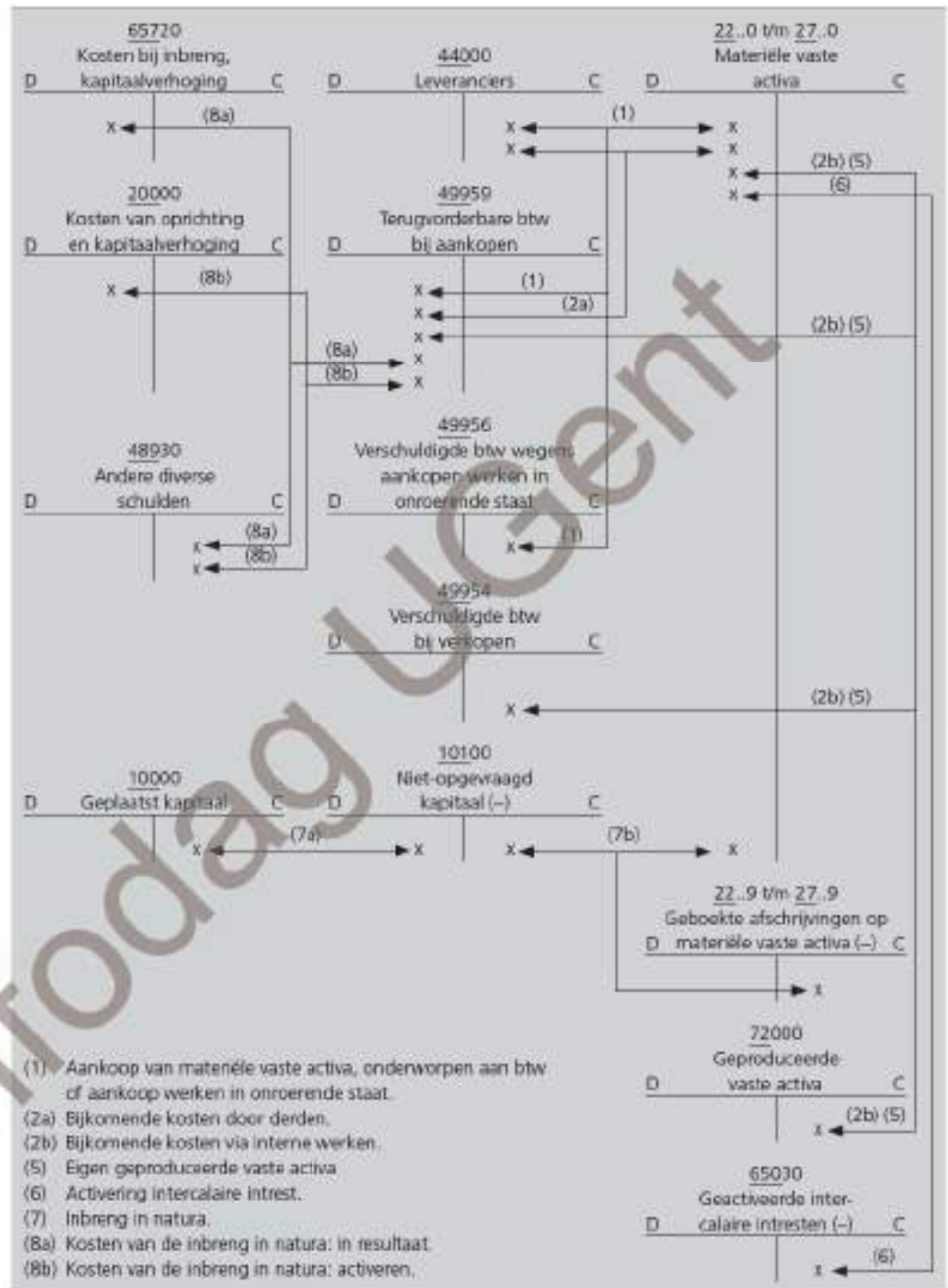
a) ten laste van het resultaat

8a	Kosten bij inbreng, kapitaalverhoging	55720	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Andere diverse schulden	48930	

b) of activeren als oprichtingskosten

8b	Kosten van oprichting en kapitaalverhoging	20000	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Andere diverse schulden	48930	

Samenvattend schema

3 Waardedalingen

Vaste activa kunnen in waarde dalen via:

1. Waardeverminderingen
2. Afschrijvingen.

Daarnaast bespreken we het principe van de vaste waardering.

3.1 Waardeverminderingen

Dit zijn duurzame minderwaarden of ontwaardingen, vastgesteld op inventarisdatum op activa met onbeperkte levensduur (art. 64 KB Wetboek Venn.):

- de waardevermindering is het gevolg van een gebeurtenis, voortvloeiend uit de normale bedrijfsuitoefening en is dus een recurrente bedrijfskost (bv. hier toegepast op een terrein).

9	Waardeverminderingen op materiële vaste activa	63090	
	aan Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009	

- in de andere gevallen kan de waardevermindering ook als een niet-recurrente bedrijfskost geboekt worden:

10	Niet-recurrente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	66020	
	aan Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009	

- *Geboekte waardeverminderingen die zonder voorwerp zijn geworden, moeten teruggenomen worden. Dit kan gebeuren via de 'Herwaarderingsmeerwaarden' (15a1) of via de 'Niet-recurrente opbrengsten' (15a2) (art. 49 en 100 KB Wetboek Venn.).*

15a1	Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009	
	aan Herwaarderingsmeerwaarden op materiële vaste activa	12100	
15a2	Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009	
	aan Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	76010	

3.2 Afschrijvingen

3.2.1 Begrip

Materiële vaste activa zijn duurzame productiemiddelen. Bepaalde soorten, zoals gebouwen, machines, installaties, uitrusting, meubilair, rollend materieel e.d. hebben een beperkte levensduur. Zij vertegenwoordigen een voorraad productieprestaties die over de tijd langzaam opgebruikt wordt. Dit noemt men technische en economische slijtage. Deze materiële vaste activa moeten dan vernieuwd worden.

Daaruit volgt dat men het verbruik van de productieprestaties moet afrekenen als kost van de boekhoudperiode. Het bepalen van deze afschrijvingskost vergt een aantal gegevens:

- *de af te schrijven waarde*: dit is de waarde van het totaal van de productieprestaties, nl. de aanschaffingswaarde, verminderd met de eventuele restwaarde bij de realisatie van het actief;
- *de levensduur*: dit is de schatting van economische levensduur (nuttigheids- of gebruiksduur) van het actief, waarbij zowel rekening gehouden wordt met technische slijtage (d.i. door het gebruik) als met de economische slijtage (d.i. door de stand van de technologie). We kunnen de economische levensduur uitdrukken in tijdseenheden, in verbruikte eenheden of zelfs in een combinatie van beide:
 - *de zuivere duurtijd*: als basis voor de afschrijving geldt de gebruiksduur, uitgedrukt in een aantal jaren. De onderneming verwacht dat ze haar totale prestatievoorraad zal opgebruiken over een aantal jaren;
 - *het zuiver kwantitatief gebruik*: de gekwantificeerde prestaties vormen hier de basis voor de afschrijving. Men geeft de prestatievoorraad van het actief in kwantitatief meetbare eenheden weer (machine-uren, km, km-ton enz.). Naar gelang het bedrijf in een periode een aantal van die eenheden verbruikt, zal het deze pro rata in de kosten opnemen;
 - *een combinatie van de tijd en het kwantitatief gebruik*: de basis voor de afschrijving is nu dubbel, enerzijds een tijdspanne (waarbinnen het vast actief zeker verbruikt zal zijn), anderzijds het maximum kwantitatief gebruik.

De afschrijving volgt het kwantitatief gebruik, voor zover dit hoger is dan het pro rata van het verbruik over de maximale duurtijd. Is het kwantitatief gebruik over een tijdperiode lager dan dat pro rata, dan zal men de tijd als basis voor de afschrijving nemen.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken:

directiewagens hebben het kenmerk dat ze qua prestaties gelimiteerd zijn door:

enerzijds, het kwantitatief verbruik: bv. 200 000 km; anderzijds, de tijdsspanne: bv. 4 jaar.

Het pro rata kwantitatief gebruik bedraagt dan $\frac{200\ 000}{4} = 50\ 000$ km/jaar.

De onderneming zal dit actief afschrijven op basis van het kwantitatief verbruik (aantal gereden km), voor zover dit hoger ligt dan het pro rata (nl. 50 000 km/jaar). Ligt het kwantitatief verbruik lager, dan zal ze toch minimum 1/4 of 50 000 km afschrijven;

- *het ritme van verbruik van de prestatievoorraad*: deze laatste noodzakelijke factor voor de berekening van de afschrijvingen duidt aan in hoeverre de veroudering tijdens de duurtijd (in tijd of kwantitatieve prestatie) al dan niet gelijkmatig evolueert.

'Gelijkmatig' (= proportioneel of lineair) betekent dat elk verbruik eenzelfde verouderingseffect tot gevolg heeft. Bijvoorbeeld, bij een levensduur van 5 jaar, elk jaar 20% afschrijven.

'Degressief' wil zeggen dat het eerste gebruik een grotere veroudering veroorzaakt dan het latere verbruik. Bijvoorbeeld, bij een levensduur van 5 jaar, afschrijven volgens volgende percentages op de aanschaffingswaarde: 24% (jaar 0), 22%, 20%, 18%, 16% (jaar 5). Een tweede voorbeeld is de fiscaal aanvaarde degressieve methode, waarbij het dubbel lineair percentage wordt toegepast op de boekwaarde. Als het degressieve afschrijvingsbedrag kleiner wordt dan het lineaire, mag in dit fiscale stelsel overgestapt worden op het lineaire bedrag.

'Progressief' houdt in dat het eerste verbruik een geringere veroudering veroorzaakt dan het laatste. Bijvoorbeeld, bij een levensduur van 5 jaar, afschrijven volgens volgende percentages op de aanschaffingswaarde: 16% (jaar 0), 18%, 20%, 22%, 24% (jaar 5).

Enkele voorbeelden die de verschillende ritmes bedrijfseconomisch verantwoorden.

- 'gelijkmatig': bv. voor rollend materieel. Iedere km veroorzaakt eenzelfde verbruik van af te schrijven waarde;

- 'degressief': bv. voor computerinstallaties. De eerste aanwending van de software eist veel van de computer. De volgende toepassingen verlopen vlotter op grond van de ervaring en nemen relatief minder computertijd in beslag;
- 'progressief': bv. voor waterleidingen, elektriciteitsinstallaties, kabel-tv, en basisinstallaties in het algemeen. Het aanvankelijke verbruik stemt niet overeen met de geïnstalleerde prestatiecapaciteit, omdat men in de toekomst een hogere benutting onderstelt.

3.2.2 Afschrijvingen en het boekhoudrecht

Het boekhoudrecht stelt volgende eisen (CBN-advies 2010/15):

- de bestuursorganen zijn verplicht de afschrijvingsregels te formuleren en dit op een voorzichtige en getrouwe wijze (art. 28, 32 en 46 KB Wetboek Venn.);
- de afschrijvingen moeten systematisch gevormd worden, ongeacht het resultaat van de onderneming (art. 48 KB Wetboek Venn.);
- per inventarisdatum moet de boekwaarde van het vast actief vergeleken worden met de gebruikswaarde voor de onderneming (art. 64 KB Wetboek Venn.). Als de boekwaarde hoger is dan de gebruikswaarde, moet een aanvullende afschrijving geboekt worden als niet-recurrente bedrijfskost. Als blijkt dat deze aanvullende afschrijvingen *systematisch* moeten gebeuren (lees: jaar na jaar), dan moet het bestuursorgaan overwegen om het afschrijvingsplan aan te passen, zodat de afschrijvingen beter aansluiten bij de economische levensduur van het goed (CBN-advies 2010/15);
- bij buitengebruikstelling van het vast actief of bij het doorbreken van de continuïteit moeten uitzonderlijke afschrijvingen (waardeverminderingen) geboekt worden om de boekwaarde in overeenstemming te brengen met de vermoedelijke realisatiewaarde (art. 28 en 65 KB Wetboek Venn.);
- de aanvullende of uitzonderlijke afschrijvingen die niet langer verantwoord blijken, moeten worden teruggenomen via de niet-recurrente bedrijfsopbrengsten (art. 61 en 65 KB Wetboek Venn.).

3.2.3 Fiscale afschrijvingen en het boekhoudrecht

Indien men fiscaal *meer* mag afschrijven dan volgens het boekhoudrecht verplicht is, staat het boekhoudrecht toe dat de fiscale afschrijvingen geboekt worden. Buiten de boekhouding worden de bedrijfs-economische afschrijvingen opgevolgd en gerapporteerd in de Toelichting (art. 64 KB Wetboek Venn.):

Cumul geboekte afschrijvingen	Afschrijvingen van het jaar
Cumul bedrijfseconomische afschrijvingen	Bedrijfseconomische afschrijvingen van het jaar
Verschil	Verschil

Dat het boekhoudrecht in dit geval wordt afgestemd op het fiscaal recht, houdt verband met het feit dat in ons land traditioneel als voorwaarde wordt gesteld dat de afschrijvingen om fiscaal te kunnen worden aanvaard, als dusdanig in de jaarrekening moeten worden weergegeven (CBN-advies 112/3).

Indien men fiscaal *minder* mag afschrijven dan volgens het boekhoudrecht verplicht is, *moeten* de bedrijfseconomische afschrijvingen geboekt worden, ongeacht het fiscale standpunt. Het resultaat van het boekjaar zal dan buiten de boekhouding met deze afschrijvingsverschillen gecorrigeerd worden om het fiscale resultaat te bepalen.

3.2.4 Boekhoudkundige verwerking

- De afschrijvingen zijn het gevolg van de *normale bedrijfsuitoefening*.

11	Afschrijvingen op materiële vaste activa aan Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	63020 <u>221,9</u> t.e.m. <u>27,9</u>
----	--	--	-------	-------

- Indien materiële vaste activa met beperkte levensduur gerewaardeerd werden, moet ook de *meerwaarde* afgeschreven worden over de vermoedelijke restlevensduur.

12a	Afschrijvingen op materiële vaste activa aan Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa: meerwaarde (-)	63020 <u>22189</u> t.e.m. <u>27,89</u>
-----	--	---	-------	-------

- CBN-advies 2011/14 stelt voor om de herwaarderingsmeerwaarde over te boeken naar de beschikbare reserves voor het afgeschreven gedeelte.

12b	Herwaarderingsmeerwaarden op materiële vaste activa aan Beschikbare reserves	12100 <u>13300</u>
-----	--	-----------------------	-------	-------

- Indien per inventarisdatum blijkt dat de boekwaarde > gebruikswaarde van het materieel vast actief, dan moeten *aanvullende afschrijvingen* geboekt worden als niet-recurrente bedrijfskosten.

13	Niet-recurrente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa aan Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	66020 <u>221,9</u> t.e.m. <u>27,9</u>
----	--	--	-------	-------

- *Uitzonderlijke afschrijvingen* zijn verplicht bij ondernemingen in vereffening of wanneer de continuïteit van de onderneming doorbroken is. De boekwaarde moet dan teruggebracht worden tot maximaal de vermoedelijke realisatiewaarde (art. 28 KB Wetboek Venn.). Deze worden eveneens als niet-recurrente bedrijfskosten geboekt.

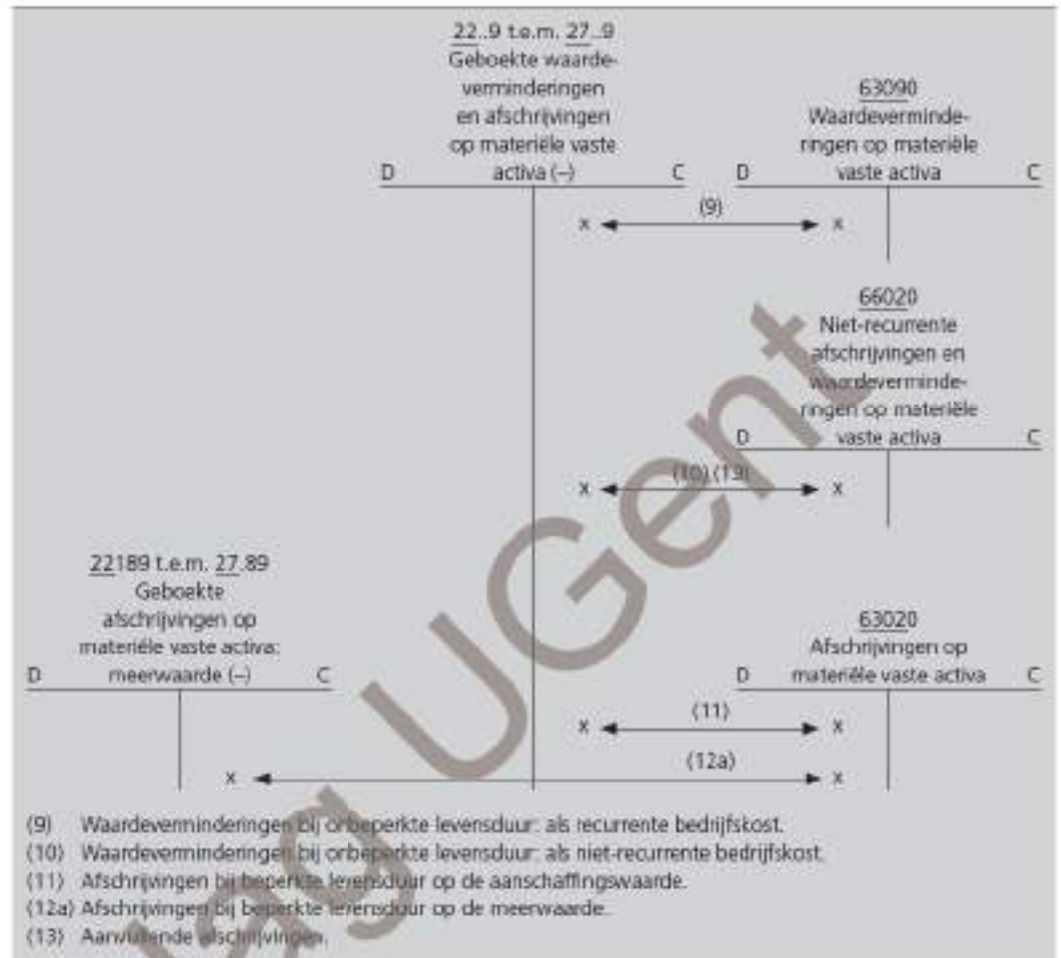
14	Niet-recurrente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa aan Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	66020 <u>221,9</u> t.e.m. <u>27,9</u>
----	--	--	-------	-------

- Geboekte *aanvullende of uitzonderlijke* afschrijvingen die zonder voorwerp zijn geworden, moeten worden teruggenomen, via de niet-recurrente bedrijfsopbrengsten (art. 61 en 65 KB Wetboek Venn.).

15b	Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	221,9 t.e.m. 27,9		
	aan Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	76010		

- Geboekte *gewone* afschrijvingen op materiële vaste activa worden in principe niet teruggenomen. Ze mogen slechts worden teruggenomen wanneer blijkt dat het voorheen toegepaste afschrijvingsplan, *wegens gewijzigde economische of technologische omstandigheden*, een te snelle afschrijving tot gevolg heeft gehad (art. 64 KB Wetboek Venn.). Zo bijvoorbeeld kan het gebeuren dat door externe omstandigheden, zoals de verlenging van een exploitatievergunning, de gebruiksduur van een materieel vast actief aanzienlijk gewijzigd wordt, met als gevolg dat een reeds volledig afgeschreven vast actief een nieuwe economische waarde verwerft. De terugname van afschrijvingen moet gebeuren via de resultatenrekening door boeking van een niet-recurrente opbrengst (zoals in journaalpost 15b). De afschrijving van het materieel vast actief zal via een normaal ritme worden hervat, door spreiding van de nieuwe waarde over de resterende gebruiksduur van het actief.
- Wat moet er gebeuren met een *volledig afgeschreven actief* dat nog door de onderneming wordt gebruikt en een waarde vertegenwoordigt? De Commissie voor Boekhoudkundige Normen is van oordeel dat de vennootschap *niet* verplicht is om de boekwaarde van een reeds volledig afgeschreven actief aan te passen. Wel is het aangewezen om daarvan melding te maken in de toelichting (CBN-advies 2010/15). Indien de onderneming de boekwaarde wel wenst aan te passen (en de voorwaarden zijn vervuld), dan zal dit gebeuren via de het boeken van een herwaarderingsmeerwaarde, zie hoofdstuk 3 en CBN-advies 2011/14).

3.2.5 Samenvattend schema

3.3 Vaste waardering

'Vaste waardering' betekent dat activa tegen hun aanschaffingswaarde geboekt blijven. Het effect van de veroudering komt bijgevolg niet tot uiting, maar op het tijdstip van vervanging wordt deze onmiddellijk en geheel onder de bedrijfskosten opgenomen.

Deze 'vaste waarderingsregel', ook 'ijzeren waardestelsel' genoemd, gaat in tegen 'het overeenstemmingsprincipe' dat kosten ten laste legt van de periode waarin ze ontstaan (d.i. de periode waarin de veroudering optreedt). Het gebruik van dit stelsel blijft in het boekhoudrecht dan ook beperkt tot (art. 42 KB Wetboek Venn.):

- materiële vaste activa (klein materieel);
- die bestendig worden hernieuwd;
- waarvan de aanschaffingswaarde te verwaarlozen is in verhouding tot het balanstotaal;

- en die ten slotte qua waarde, hoeveelheid en samenstelling weinig veranderen van het ene boekjaar op het andere, bv. klein gereedschap in aannemingsbedrijven, diverse wisselstukken met een zekere rotatie, verpakkingsmateriaal dat beperkt bruikbaar is enz.

4 Waardestijgingen

Waardestijgingen kunnen in de boekhouding tot uitdrukking gebracht worden via de gewone herwaardering en, voor materiële vaste activa, via terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen. In het hoofdstuk 'Herwaarderingsmeerwaarden' worden de begrippen en modaliteiten en de boekhoudkundige verwerking uitvoerig behandeld. Hier geven we ter herhaling de boekingen.

4.1 Gewone herwaardering (art. 57 KB W.Venn.)

Uitdrukking van de meerwaarde, nl. het verschil tussen de geschatte waarde en de boekwaarde, dat gerechtvaardigd wordt door de rentabiliteit.

14	Geboekte meerwaarden op materiële vaste activa	27,8 t.e.m. 27,8		
	aan Herwaarderingsmeerwaarden op materiële vaste activa	12100		

4.2 Waardestijging via terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen (art. 100 KB W.Venn.)

a) Geboekte waardeverminderingen op materiële vaste activa met *onbeperkte* levensduur, die bij waardering op inventarisdatum niet langer noodzakelijk blijken, moeten teruggenomen worden (art. 49 KB W.Venn.):

- 1) deze terugname mag gebeuren tegenover de 'Herwaarderingsmeerwaarden' (art. 100 KB W.Venn.):

5a1	Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009		
	aan Herwaarderingsmeerwaarden op materiële vaste activa	12100		

- 2) deze terugname mag eveneens gebeuren via de niet-recurrente bedrijfsopbrengsten:

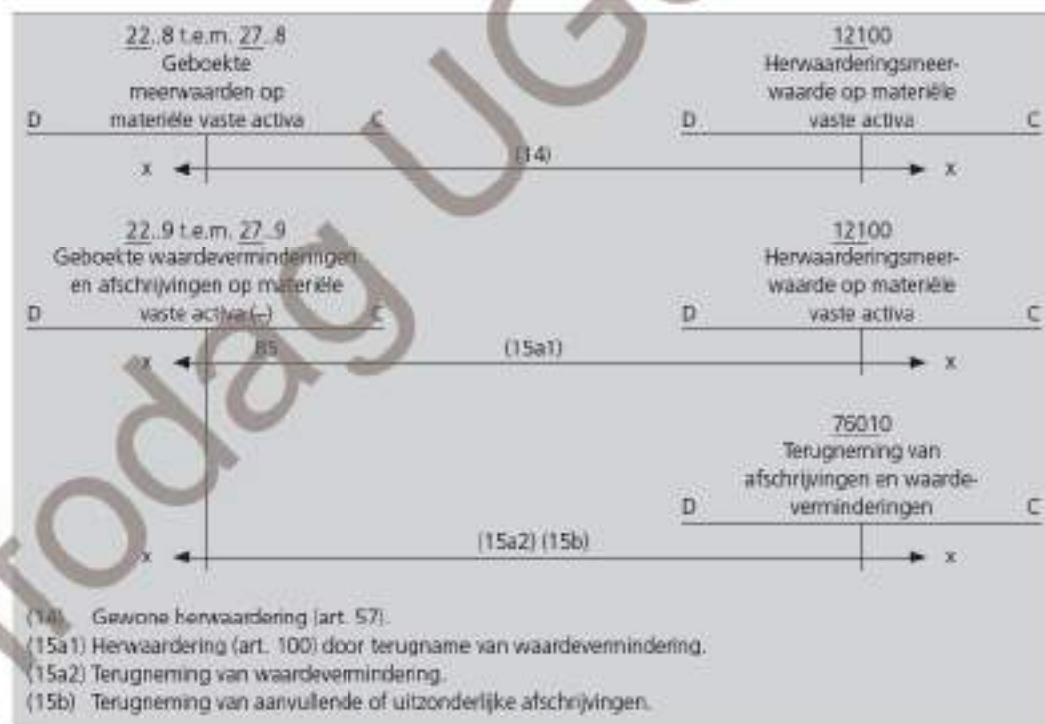
15a2	Geboekte waardeverminderingen op terreinen (-)	22009		
	aan Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	76010		

- b) Indien per inventarisdatum blijkt dat de boekwaarde van materiële vaste activa met een beperkte levensduur kleiner is dan de werkelijke waarde, dan
- *boek* men de geboekte gewone afschrijvingen *niet* terug (tenzij de economische of technologische omstandigheden zijn gewijzigd, zie hierboven);
 - *moet* men de geboekte aanvullende en uitzonderlijke afschrijvingen terugnemen en dit voor een bedrag dat maximum gelijk is aan de aanvullende en uitzonderlijke afschrijvingen (art. 64 KB W.Venn.).

De terugneming *moet* dan in het laatste geval gebeuren via de niet-recurrente bedrijfsresultaten.

	15b	Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (-)	221.9 t.e.m. 27.9		
		aan Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	76010

4.3 Samenvattend schema

5 Buitengebruikstelling en realisatie

5.1 Buitengebruikstelling

De buitengebruikstelling van een vast actief is mogelijk op het einde van de reële gebruiksduur of gedurende de geschatte aanwendingsperiode. Dit betekent dat het actief binnen de onderneming aanwezig blijft, maar dat het niet langer voor bedrijfsdoeleinden gebruikt wordt. Deze verandering van 'aard' moet tot uiting komen via een overboeking naar een afzonderlijke rubriek, nl. 'Overige materiële vaste activa' (art. 95 KB Wetboek Venn.).

Daar de onderneming het niet meer 'economisch' gebruikt, heeft het eveneens geen opbrengstwaarde meer. Het behoudt alleen nog een realisatiewaarde, nl. de geschatte realisatieprijs. Een aanpassing van de boekwaarde is dan ook noodzakelijk, via een 'uitzonderlijke afschrijving of waardevermindering'. Deze kost behoort uiteraard tot de 'Niet-recurrente kosten' (art. 65 KB Wetboek Venn.).

Voor de boekingen verwijzen we naar de specifieke boekingen onder rubriek 'III.E. Overige materiële vaste activa'.

5.2 Realisatie

5.2.1 Gerealiseerd resultaat

Het gaat hier om de verkoop van vaste activa: bezittingen verdwijnen en de boekhouding moet worden aangepast. Het eventueel gerealiseerde resultaat wordt bepaald als volgt:

Aanschaffingswaarde

- geboekte afschrijvingen op aanschaffingswaarde (bij beperkte levensduur)
- geboekte waardevermindering (bij onbeperkte levensduur)

= Netto boekwaarde (volgens aanschaffingswaarde)

Realisatieprijs

- Netto boekwaarde (volgens aanschaffingswaarde)

= fiscale min- of meerwaarde bij realisatie

die gerapporteerd wordt als bedrijfsopbrengst/kost als de realisatie courant gebeurt, of als niet-recurrente opbrengst/kost als de realisatie een niet-courante activiteit is.

Bovenstaande bepaling van het resultaat houdt geen rekening met de 'geboekte meerwaarde op materiële vaste activa' noch met de 'geboekte afschrijving op geherwaardeerde vaste activa'.

Het nog niet afgeschreven deel van de meerwaarde wordt tegengeboekt tegenover de herwaarderingsmeerwaarde. Indien de onderneming in het verleden bij iedere boeking van afschrijving op meerwaarde, ook dit zelfde bedrag overgeboekt heeft van de 'Herwaarderingsmeerwaarde' naar 'Beschikbare reserves', dan zijn alle rekeningen gesaldeerd.

Heeft de onderneming het voorgaande niet gevolgd, dan zal de herwaarderingsmeerwaarde een saldo hebben dat overgeboekt moet worden naar de beschikbare reserves (zie ook hoofdstuk 3).

5.2.2 Boekhoudkundige verwerking

De boekingen in geval van realisatie van vaste activa werden reeds in vorige hoofdstukken behandeld. Hier volgt een samenvatting van de mogelijke gevallen.

- Verkoop van een niet-geherwaardeerd vast actief

a) verkoopcontract of verkoopfactuur

16a	Diverse vorderingen (1)	41600		
	aan Verkopende vaste activa	49982		
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954		

(1) Bij een courante realisatie gebruiken we beter de rekening '40000 Handelsdebiteuren' op v. '41600 Diverse vorderingen'.

b) bepaling van het resultaat op de verkoop en afsluiting bij *courante* realisatie

16b	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22.9		
		t.e.m.		
		27.9		
	Verkopende vaste activa	49982		
	Minderwaarden op de courante realisatie van vaste activa (A)	64100		
	aan Materiële vaste activa	22.0		
		t.e.m.		
		27.0		
	Meerwaarden op de courante realisatie van materiële vaste activa (B)	74100		

(A) of (B)

(A) Courante realisatie met verlies

(B) Courante realisatie met winst

c) bepaling van het resultaat op de verkoop en afsluiting bij *niet-courante* realisatie

16c	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22.9		
		t.e.m.		
		27.9		
	Verkopende vaste activa	49982		
	Minderwaarde op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa (C)	66300		
	aan Materiële vaste activa	22.0		
		t.e.m.		
		27.0		
	Meerwaarden op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa (D)	76300		

(C) of (D)

(C) Niet-courante realisatie met verlies.

(D) Niet-courante realisatie met winst.

- Verkoop van een geherwaardeerd vast actief (art. 57 KB Wetboek Venn.); de herwaarderingsmeerwaarde werd niet geïncorporeerd in het kapitaal.

a) verkoopcontract of verkoopfactuur

17a	Diverse vorderingen	41600
	aan Verkopten vaste activa	49982
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954

b1) annuleren van alle boekingen m.b.t. de herwaardering

17b1	Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa: meerwaarde (-)	22.89 t.e.m. 27.89
	Herwaarderingsmeerwaarde op materiële vaste activa	12100
	aan Geboekte meerwaarden op materiële vaste activa	22.8 t.e.m. 27.8

b2) bepaling van het resultaat op de verkoop en afsluiting bij courante realisaties

17b2	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22.9 t.e.m. 27.9
	Verkopten vaste activa	49982
	Minderwaarden op de courante realisatie van vaste activa (A)	64100
	aan Materiële vaste activa	22.0 t.e.m. 27.0
	Meerwaarden op de courante realisatie van materiële vaste activa (B)	74100

- (A) of (B)
 (A) Courante realisatie met verlies.
 (B) Courante realisatie met winst.

b3) bepaling van het resultaat op de verkoop en afsluiting bij niet-courante realisaties

17b3	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22,9 t.e.m. 27,9
	Verkopen vaste activa	49982
	Minderwaarde op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa (C) aan Materiële vaste activa	66300 22,0 t.e.m. 27,0
	Meerwaarden op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa (D)	76300

(C) of (D)

(C) Niet-courante realisatie met verlies.

(D) Niet-courante realisatie met winst.

- Verkoop van een geherwaardeerd vast actief (art. 57 KB Wetboek Venn.); de herwaarderingsmeerwaarde werd geheel of gedeeltelijk geïncorporeerd in het kapitaal.

a) verkoopcontract: *idem* (17a)

b) annuleren van alle boekingen m.b.t. de herwaardering: de rekening '12100 Herwaarderingsmeerwaarde op materiële vaste activa' bestaat niet meer, omdat ze gedeeltelijk geïncorporeerd is in het kapitaal (behalve de belastinglatenties). In principe zou nu een kapitaalvermindering moeten plaatsvinden. In de praktijk boekt men een niet-recurrente bedrijfskost bij verkoop van een materieel vast actief:

18	Geboekte afschrijvingen op materiële vaste activa (meerwaarde (-))	22,89 t.e.m. 27,89
	Herwaarderingsmeerwaarden op materiële vaste activa	12100
	Andere niet-recurrente bedrijfskosten aan Geboekte meerwaarden op materiële vaste activa	66400 22,8 t.e.m. 27,8

c) bepaling van het resultaat op de verkoop en afsluiting gebeuren door dezelfde boeking als onder (17b2) en (17b3).

- Voldoet de gerealiseerde meerwaarde op materiële vaste activa aan de voorwaarden om van het regime van gespreide taxatie te genieten (belastinghervorming van 22/12/1989), dan moet de uitgestelde belasting tot uitdrukking worden gebracht in de rubriek 'VII.B. Uitgestelde belastingen' (belastingvoet op moment van ontstaan) (art. 76 en 95 KB Wetboek Venn.). Aan de boekingen onder (16), (17) en (18) wordt toegevoegd:

19	Overboeking naar de uitgestelde belastingen	68000	
	Overboeking naar de belastingvrije reserves	68900	
	aan Uitgestelde belastingen op gerealiseerde meerwaarde op materiële vaste activa	16820	
	Belastingvrije reserves	13200	

De belasting op deze meerwaarden wordt gespreid in de tijd in functie van de afschrijvingen op de als wederbelegging verworven activa (art. 76 en 95 KB Wetboek Venn.).

In principe moet aldus de vrijstelling volledig zijn teruggenomen op het einde van de afschrijvingstermijn en ten laatste bij 'desinvestering' van het goed.

De inresultaatname gebeurt op de volgende manier:

20	Uitgestelde belastingen op gerealiseerde meerwaarde op materiële vaste activa	16820	
	Belastingvrije reserves	13200	
	aan Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	78000	
	Onttrekking aan de belastingvrije reserves	78900	

6 Intercalaire intresten

Intercalaire intresten zijn intresten van leningen, aangaan ter financiering van investeringen in vaste activa voor de periode vanaf verstrekking van de lening tot het gebruiksklaar zijn van deze activa. Deze intresten mogen in de aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa worden opgenomen (art. 38 KB 30/01/ 2001 en CBN-advies 2015/9). In dit geval worden zij afgeschreven overeenkomstig de regels die op het betreffende actief van toepassing zijn.

Voorbeeld

De bouw van een nieuwe vestiging, geraamd op 3 miljoen EUR, is voor een deel gefinancierd met een lening van 1 875 000,00 EUR; datum leningscontract: 1 maart 20N0. De terugbetaling vanaf 1 maart 20N2 gebeurt in 10 gelijke delen.

Voorwaarden: jaarlijkse intrest = 2% op het opgenomen gedeelte, zesmaandelijks verschuldigd na vervallen termijn.

Afschrijvingen: terreinen 0%; gebouwen 5%; *pro rata temporis*.

Op basis van de afwerkingsstaten wordt de lening als volgt opgenomen:

Datum van afwerking	Afwerkingsstaat	Bedrag	Leningsdeel
01/03/20N0	terrein-grondwerken	500 000,00	
01/09/20N0	gebouw fase 1: ruwbouw	1 500 000,00	1 125 000,00 ¾
01/03/20N1	gebouw fase 2: winddicht	600 000,00	450 000,00 ¾
01/09/20N1	gebouw fase 3: oplevering (gebruiksklaar)	400 000,00	300 000,00 ¾
		3 000 000,00	1 875 000,00

Voor de intrestberekening wordt de volgende tabel opgemaakt:

Datum	Intrest	Aflossing	Kapitaal	Toe te rekenen op 31/12
01/03/20N0				
01/09/20N0			1 125 000,00	7 500,00
01/03/20N1	11 250,00		1 575 000,00	
01/09/20N1	15 750,00		1 875 000,00	12 500,00
01/03/20N2	18 750,00	187 500,00	1 687 500,00	
01/09/20N2	16 875,00	187 500,00	1 500 000,00	10 000,00
01/03/20N3	15 000,00	187 500,00	1 312 500,00	
...

De boekingen zijn:

a) 01/03/20N0: Aankoop terrein

01/03/20N0	1	Terreinen	22000	500 000,00	
		Terugvorderbare btw bij aankopen	<u>49959</u>	105 000,00	
		aan Leveranciers	44000		605 000,00
		(Aankoopfactuur)			

b) 01/09/20N0: Factuur gebouw fase 1, btw verlegd + opname deel I van de lening

01/09/20N0	2	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	1 500 000,00	
		Terugvorderbare btw bij aankopen	<u>49959</u>	315 000,00	
		aan Leveranciers	44000		1 815 000,00
		Verschuldigde btw wegens werken			
		in onroerende staat	<u>49959</u>		315 000,00
		(Factuur gebouw fase I)			
01/09/20N0	3	Kredietinstellingen: R/C	<u>55000</u>	1 125 000,00	
		aan Kredietinstellingen: schulden op	<u>17300</u>		1 125 000,00
		rekening			
		(Opname deel I van de lening)			

c) Betaling factuur aan de leverancier

d) 31/12/20N0: toe te rekenen intresten en activering als intercalaire intrest

31/12/20N0	4	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	7 500,00	
		aan Toe te rekenen kosten	<u>49200</u>		7 500,00
		(Toerekening intrest)			
	5	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	7 500,00	
		aan Geactiveerde intercalaire intresten (-)	<u>65030</u>		7 500,00
		(Activering 01/09/20N0 tot 31/12/20N0)			

e) Opening 20N1:

01/01/20N1	6	Toe te rekenen kosten	49200	7 500,00	
		aan Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000		7 500,00
		(Opening boekjaar)			

f) Per 01/03/20N1: intrestbetaling en activering als intercalaire intrest

01/03/20N1	7	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	11 250,00	
		aan Kredietinstellingen: R/C	<u>55000</u>		11 250,00
		(Betaling intrestafrekening)			
	8	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	3 750,00	
		aan Geactiveerde intercalaire intresten (-)	<u>65030</u>		3 750,00
		(Activering 31/12/20N0 tot 01/03/20N1)			

g) 01/03/20N1: Factuur gebouw fase 2, btw verlegd + opname deel 2 van de lening

01/03/20N1	9	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	600 000,00	
		Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	126 000,00	
		aan Leveranciers	44000		726 000,00
		Verschuldigde btw wegens werken in onroerende staat (Factuur gebouw fase 2)	49956		126 000,00
	10	Kredietinstellingen: R/C	55000	450 000,00	
		aan Kredietinstellingen: schulden op rekening (Opname deel 2 van de lening)	17300		450 000,00

h) Betaling factuur aan leverancier

i) 01/09/20N1: intrestbetaling en activering als intercalaire intrest

01/09/20N1	11	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	15 750,00	
		aan Kredietinstellingen: R/C (Betaling intrestafrekening)	55000		15 750,00
	12	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	15 750,00	
		aan Geactiveerde intercalaire intresten (-) (Activering 01/03/20N1 tot 01/09/20N1)	65030		15 750,00

j) 01/09/20N1: Factuur gebouw fase 3, btw verlegd + opname deel 3 van de lening

01/09/20N1	13	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	400 000,00	
		Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	84 000,00	
		aan Leveranciers	44000		484 000,00
		Verschuldigde btw wegens werken in onroerende staat (Factuur gebouw fase 3)	49956		126 000,00
	14	Kredietinstellingen: R/C	55000	300 000,00	
		aan Kredietinstellingen: schulden op rekening (Opname deel 3 van de lening)	17300		300 000,00

k) 01/09/20N1: Gebouw is bedrijfsklaar

Investering in het gebouw = 1 500 000,00 + 600 000,00 + 400 000,00 =	2 500 000,00 EUR
Geactiveerde intercalaire intresten = 7 500,00 + 3 750,00 + 15 750,00 =	27 000,00 EUR
Totale aanschaffingswaarde =	2 527 000,00 EUR

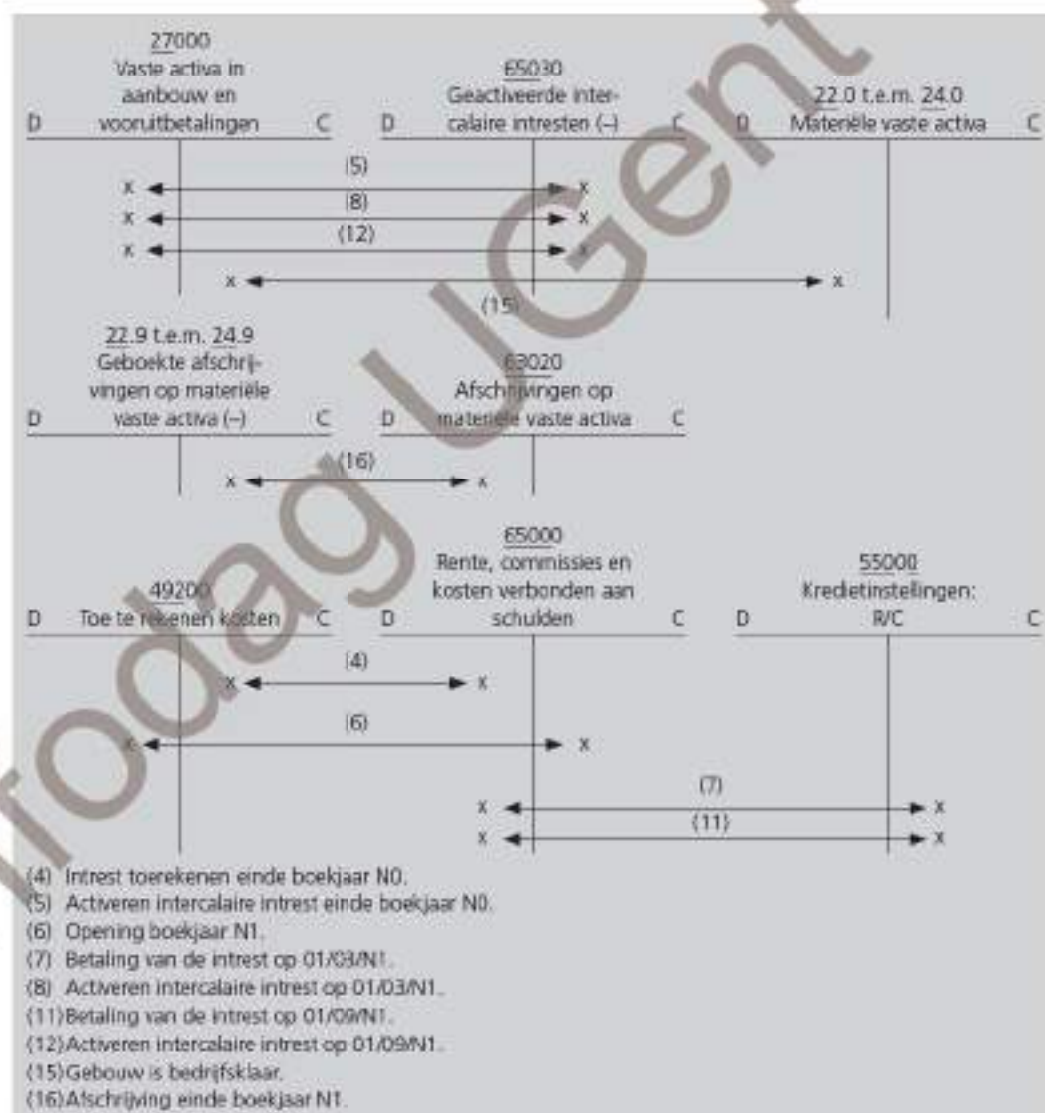
01/09/20N1	15	Gebouwen	22100	2 527 000,00	
		aan Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen (Bedrijfsklaar)	27000		2 527 000,00

- l) 31/12/20N1: Afschrijvingen gebaseerd op pro rata temporis, levensduur 20 jaar:
Gebouwen: $2\,527\,000,00 \times 0,05 = 126\,350,00 \times 4/12 = 42\,116,67$

31/12/N1	16	Afschrijvingen op materiële vaste activa aan Geboekte afschrijvingen op gebouwen (-)	63020	42 116,67	
			22109		42 116,67

- m) 31/12/20N1: Inventarisverrichtingen in verband met de lening: intrest toerekenen en langetermijnge-deelte overboeken naar korte termijn.

Boekingsschema

7 Terreinen en gebouwen (III.A.)

7.1 Definities

Onder deze rubriek komen voor (art. 95 KB Wetboek Venn.):

- terreinen
- gebouwen
- eigen constructies
- alle inrichtingen, onroerend door bestemming
- rechten op onroerende goederen voor zover de vergoeding bij aanvang betaald is.

7.2 Waardering

De waarderingsregels en boekingen, zoals vermeld onder punt 2, zijn van toepassing. Bij verwerving van gebouwen en terreinen moet men rekening houden met het volgende:

1) terreinen en nieuw gebouw:

Sinds 1 januari 2011 wordt de verkoop van een terrein (met een nieuw gebouw) niet langer belast met registratierechten (10% in Vlaanderen), maar met btw (21%) wanneer het door dezelfde verkoper verkocht wordt, samen met een nieuw gebouw dat met toepassing van de btw wordt overgedragen. Enkel nieuwe gebouwen komen voor het btw-stelsel in aanmerking. De overdracht is mogelijk voor, tijdens of na de oprichting. De uiterste datum is evenwel 31 december van het jaar volgend op het jaar waarin het voor het eerst is opgenomen in het kohier van de onroerende voorheffing.

De eerste opname in dit kohier gebeurt in het jaar volgend op het jaar van de eerste ingebruikneming van het goed;

Voorbeeld

2) terreinen en gebouwen (niet-nieuwbouw):

Terreinen en gebouwen zijn dan onderworpen aan het registratierecht van 10%. Dit zijn bijkomende kosten (niet terugbetaalbare belastingen), die mee geactiveerd mogen worden met het terrein en het gebouw (te splitsen over gebouw en terrein in verhouding tot de aankoop prijs van beide activa) (art. 36 KB W.Venn.).

3) gebouwen en terreinen als inbreng in natura

Het verschuldigde registratierecht is geen bijkomende aanschaffingskost, maar een element van de rubriek I. Oprichtingskosten, 'Kosten van kapitaalverhoging'.

Wij merken eveneens op dat terreinen een onbeperkte levensduur hebben, zodat daarop het stelsel van de waardeverminderingen van toepassing is.

Voor gebouwen geldt het stelsel van de afschrijvingen. Het vast waarderingssysteem is niet van toepassing.

7.3 Waardering en boekhoudkundige verwerking in geval van lijfrente

7.3.1 Lijfrente en het boekhoudrecht

Activa kunnen eveneens via lijfrente verworven worden. In dit geval (art. 40 KB Wetboek Venn.):

- 1) wordt onder aanschaffingswaarde verstaan het kapitaal dat op het ogenblik van de aanschaffing nodig is om de rente te betalen, in voorkomend geval verhoogd met het bedrag dat bij de aanschaffing werd betaald en met de kosten;
- 2) wordt een voorziening gevormd ten belope van het bedrag van het hiervoor genoemde kapitaal; deze voorziening wordt jaarlijks aangepast.

7.3.2 Lijfrentecontracten

Bij de vervreemding tegen lijfrente ontvangt de verkoper geen hoofdsom, maar bedingt hij een lijfrente. De verkoper zal zijn gehele leven periodieke stortingen ontvangen. Voor de koper is de lijfrente een kanscontract: wat hij uiteindelijk betaald zal hebben, hangt af van de daartijd dat de verkoper in leven blijft. Lijfrentecontracten kunnen afgesloten worden op één hoofd of op verschillende onverdeelde eigenaars (bv. echtgenoten). We spreken van terugvallende lijfrente indien zij betaald wordt tot de langstlevende sterft.

7.3.3 Boekhoudkundige verwerking

1) Verwerving van het actief

Het vast actief wordt opgenomen tegen aanschaffingswaarde tegenover de vorming van een voorziening voor de toekomstige lijfrentevergoedingen. De boeking is dan ook (bv. voor een gebouw):

1	Gebouwen	22100	
	aan Voorzieningen voor lijfrentecontracten	16420		(kapitaal
	Kredietinstellingen: R/C	<u>55000</u>		(bijkomende
				kosten)

Per inventarisdatum zullen afschrijvingen worden opgenomen:

2	Afschrijvingen op materiële vaste activa	6302	
	aan Geboekte afschrijvingen op			
	gebouwen: aanschaffingswaarde (-)	<u>22109</u>	

2) Periodieke betalingen

De periodieke lijfrentebetalingen geven aanleiding tot volgende boekingen:

3	Vorzieningen voor lijfrentecontracten	164.	
	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	
	aan Kredietinstellingen: R/C	55000	

3) Inventaris

Op inventarisdatum moet nagegaan worden of het saldo van de 'Vorzieningen voor lijfrentecontracten' aangepast is aan de werkelijke toestand (nl. leeftijd van de lijfrentenier, eventuele indexatie van de lijfrente). De boeking is dan ook:

- indien er een dotatie moet worden verricht:

4a	Vorzieningen met een financieel karakter: toevoegingen	65600	
	aan Voorzieningen voor lijfrentecontracten	16420	

- indien er een terugname moet worden verricht:

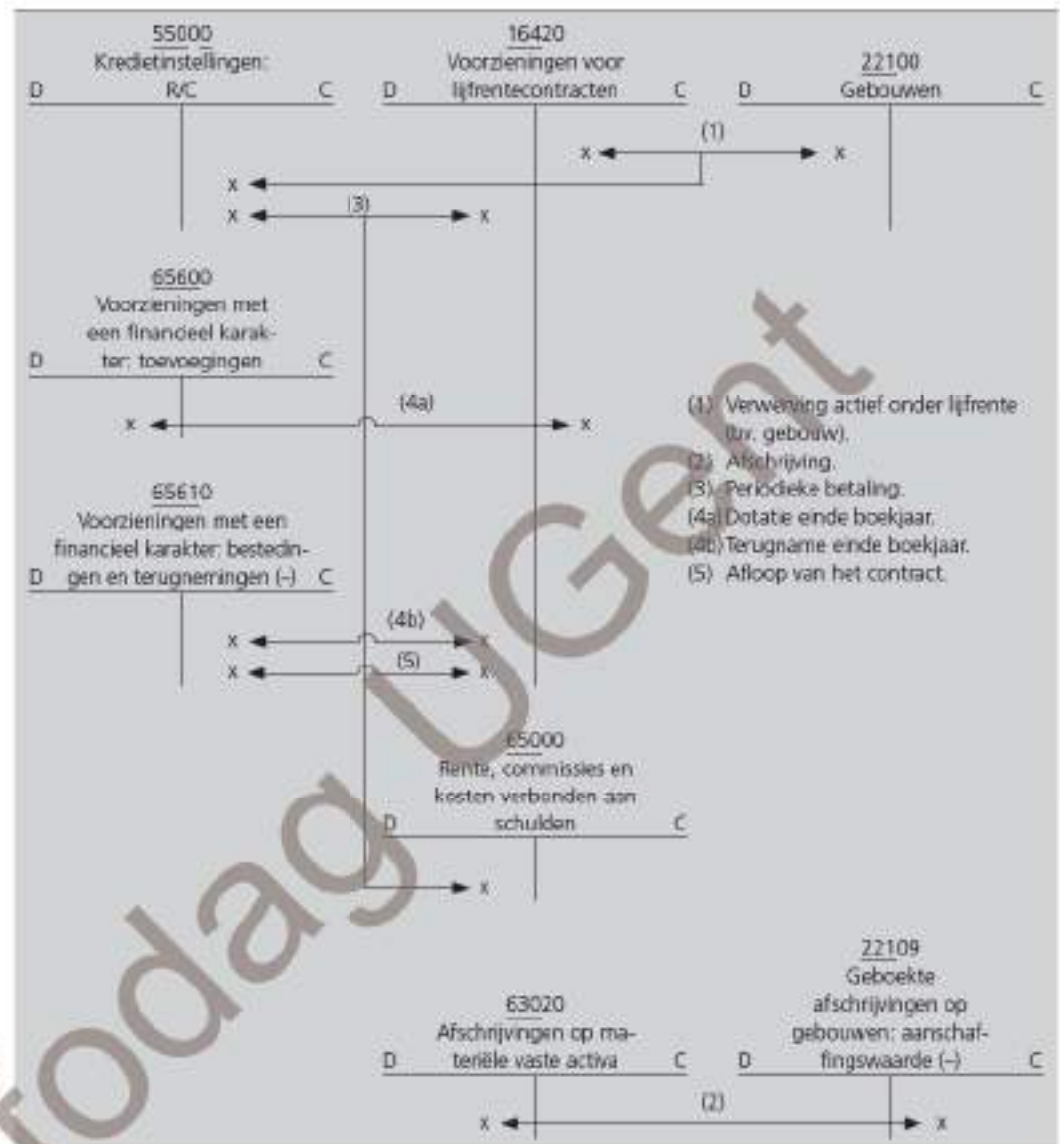
4b	Vorzieningen voor lijfrentecontracten	16420	
	aan Voorzieningen met een financieel karakter: bestedingen en terugnemingen (-)	65610	

4) Afloop van het lijfrentecontract

Bij het overlijden van de lijfrentenier eindigt de verplichting van de onderneming. Het nog resterende saldo moet teruggenomen worden.

5	Vorzieningen voor lijfrentecontracten	16420	
	aan Voorzieningen met een financieel karakter: bestedingen en terugnemingen (-)	65610	

7.3.4 Samenvattend schema

7.3.5 Technische aspecten van de berekening (conversietabellen)

Om het vorige boekhoudschema te kunnen uitvoeren, baseert men zich meestal op conversietabellen. Deze tabellen moeten volgende vragen oplossen:

- a) Gegeven: een *bepaalde lijfrente*, gevestigd bij een bepaalde leeftijd van een persoon, hoe groot is het ermee overeenstemmende gevestigde kapitaal (beginwaarde)?

b) Of: gegeven: een bepaald kapitaal en een bepaalde leeftijd van een rentenier, hoe groot is dan de lijfrente (X)?

De berekening van de lijfrente (onder a) en het beginkapitaal (onder b) steunt op de eerder geziene formules van de samengestelde intrest, bij de annuïteitenlening.

De periodieke te betalen lijfrente (wat een gedeelte intrest en een gedeelte aflossing omvat) wordt voorgesteld door X.

De berekening van de annuïteit X verloopt volgens de volgende formules:

$$K_0 = \text{beginwaarde}$$

$$X = \text{periodieke lijfrente} = \text{annuïteit} = \text{intrest} + \text{kapitaalaflossing}$$

$$n = \text{aantal jaren (afhankelijk van de huidige leeftijd en de levensverwachting van de rentenier)}$$

$$i = \text{intrestvoet over de periode}$$

$$K_0 = X \times a_{\overline{n}|i}$$

$$a_{\overline{n}|i} = \frac{1 - (1 + i)^{-n}}{i}$$

De annuïteitsfactor $a_{\overline{n}|i}$ kan berekend worden aan de hand van de formule of tabellen (zie appendix hoofdstuk 7). In de huidige rekenoestellen zijn de financiële functies meestal voorgeprogrammeerd.

Voor situatie a): op basis van de intrestvoet, het aantal jaar en de afgesproken lijfrente (X) wordt de beginwaarde berekend.

Voor situatie b): op basis van de intrestvoet, het aantal jaar en de huidige waarde van het actief (beginwaarde) wordt de lijfrente berekend.

Hierna volgt een typetabel (2014) om de looptijd te bepalen, op basis van de huidige leeftijd en de levensverwachting van de rentenier(s).

Huidige leeftijd	Man	Vrouw	Beide geslachten samen
	Levensverwachting	Levensverwachting	Levensverwachting
50	30,59	34,80	32,77
51	29,70	33,88	31,86
52	28,80	32,97	30,96
53	27,92	32,05	30,06
54	27,04	31,14	29,17
55	26,18	30,23	28,29
56	25,34	29,33	27,42
57	24,51	28,44	26,56
58	23,69	27,55	25,71
59	22,87	26,67	24,86
60	22,06	25,79	24,02
61	21,26	24,92	23,19
62	20,48	24,05	22,37
63	19,70	23,20	21,56
64	18,91	22,35	20,75

65	18,15	21,50	19,95
66	17,40	20,67	19,16
67	16,69	19,85	18,40
68	15,96	19,02	17,63
69	15,24	18,21	16,87
70	14,55	17,40	16,12
71	13,87	16,62	15,40
72	13,20	15,81	14,66
73	12,53	15,04	13,95
74	11,87	14,26	13,23
75	11,21	13,49	12,52
76	10,56	12,75	11,83
77	9,94	11,99	11,14
78	9,33	11,25	10,47
79	8,74	10,56	9,83
80	8,18	9,88	9,21
81	7,63	9,22	8,61
82	7,11	8,60	8,04
83	6,62	7,99	7,49
84	6,15	7,41	6,96
85	5,70	6,84	6,45
86	5,29	6,33	5,98
87	4,93	5,84	5,55
88	4,60	5,38	5,14
89	4,26	4,96	4,75
90	3,94	4,58	4,40
91	3,69	4,20	4,06
92	3,41	3,86	3,75
93	3,17	3,56	3,46
94	2,98	3,28	3,21
95	2,75	2,98	2,93
96	2,63	2,77	2,75
97	2,57	2,62	2,61
98	2,42	2,39	2,40
99	2,17	2,24	2,24
100	2,00	2,07	2,07
101	1,93	1,92	1,93
102	1,40	1,72	1,69
103	1,47	1,42	1,42
104	1,22	1,03	1,05
105	0,50	0,50	0,50

7.3.6 Praktisch voorbeeld

Voorgaande techniek passen we nu toe op een voorbeeld:

1) Gegevens

Op 01/04/20N0 wordt een lijfrentecontract afgesloten met een man van 60 jaar aan 10 000,00 EUR per jaar (na vervallen termijn te betalen) voor de verwerving van een gebouw. De rentevoet bedraagt 4%. Kosten 5 240,90 EUR (contant te betalen). 15% wordt als terrein geboekt en 85% als gebouw. De lijfrente is dus gevestigd op één hoofd, wat impliceert dat de uitkeringen gebeuren zolang de verzekerde in leven is. Algemene waarderingsregels: gebouwen worden afgeschreven over 20 jaar, voor een volledig jaar in het jaar van aankoop.

2) Uitwerking

Contante waarde van het kapitaal bij afsluiten van het contract

Het kapitaal dat nodig is om de rente te betalen wordt vastgesteld door de jaarlijkse lijfrente te actualiseren tegen de rentevoet over de levensverwachting van de man.

a) Bepalen van het kapitaal: in N0:

De beginwaarde van de totale te voorziene lijfrente bedraagt nu:

$$\begin{aligned} 6\,000,00 \times a_{\overline{22}|0,04} &= 144\,759,10 \\ \text{Kosten} &= \underline{5\,240,90} \\ &150\,000,00 \end{aligned}$$

Dit is de waarde van het verworven actief onder lijfrente.

b) Aanpassing van het kapitaal, jaarlijks, bij leven van de rentenier, op basis van de volgende tabel:

		Intrest	Aflossing	Annuitet	Kapitaal	31/12: toe te rekenen intrest	Toevoeging
boekjaar N0: de rentenier is 60							
0	01/04/20N0				144 759,10	4 342,77	
1	01/04/20N1	5 750,36	4 209,64	10 000,00	140 549,46		855,19
boekjaar N1: de rentenier is 61							
0	01/04/20N1				141 404,65	4 242,14	
1	01/04/20N2	5 656,19	4 343,81	10 000,00	137 060,84		970,31
boekjaar N2: de rentenier is 62							
0	01/04/20N2				138 031,15	4 140,94	
1	01/04/20N3	5 521,25	4 478,75	10 000,00	133 552,40		

Op basis van deze tabel zijn de boekingen als volgt:

1) *Verwerving van het goed*

- Het actief wordt aan de aanschaffingsprijs gewaardeerd. Deze bestaat uit:

- de actuele waarde van de te betalen lijfrente	144 759,10
- de bijkomende kosten	<u>5 240,90</u>
Totaal	150 000,00
Te splitsen in terreinen (15%) =	22 500,00
gebouwen (85%) =	127 500,00
- De voorziening behelst het gedeelte van de aanschaffingsprijs dat overeenstemt met de actuele waarde van de lijfrente en wordt aan de passiefzijde van de balans geboekt (144 759,10).
- De kosten worden betaald via de bankrekening (5 240,90).

Boekingen

01/04/N0	Terreinen	22000	22 500,00	
	Gebouwen	<u>22100</u>	127 500,00	
	aan Voorzieningen voor lijfrentekontracten	16420		144 759,10
	Kredietinstellingen: RIC	<u>55000</u>		<u>5 240,90</u>

2) *Inventarisverrichtingen*

Het actiefgedeelte leidt een onafhankelijk bestaan en wordt afgeschreven (bij een actief goed met beperkte levensduur) op dezelfde basis.

Jaarlijks boekt men volgende afschrijvingen:

31/12/N0	Afschrijvingen op materiële vaste activa	63020	6 375,00	
	aan Geboekte afschrijving op gebouwen:	<u>22109</u>		6 375,00
	aanschaffingswaarde (-)			
	(127 500 : 20)			

Daarnaast moeten interesten toegerekend worden:

31/12/N0	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	4 342,77	
	aan Toe te rekenen kosten	<u>49200</u>		4 342,77

2) *Opening boekjaar N*

01/01/N1	Toe te rekenen kosten	49200	4 342,77	
	aan Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	<u>65000</u>		4 342,77

4) *Betalingen van de annuïteit op 01/04/N1*

- jaarlijks wordt de annuïteit betaald aan de rechthebbende op 01/04. De aangelegde voorziening vermindert ten belope van het kapitaalgedeelte.

Het verschil tussen de betaalde lijfrente en de afname van de voorziening is de interest en wordt zodoende als financiële kost geboekt.

	Voorzieningen voor lijfrentecontracten	16420	4 209,64	
	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	5 790,36	
	aan Kredietinstellingen: R/C	<u>55000</u>		10 000,00

5) *Aanpassing van de voorziening op 31/12/N1*

Einde boekjaar wordt de voorziening aangepast om rekening te houden met de relatieve verlenging van de gemiddelde levensverwachting van de lijfrentenier en de eventuele indexatie van de lijfrente. De verandering van de werkelijke toestand wijzigt niets aan de waardering van het actiefbestanddeel. Een indexaanpassing impliceert niet dat de waarde van het betrokken goed wijzigt. De indexering van het actief element zou immers de richting uitgaan van inflatieboekhouden. Een indexaanpassing heeft enkel betrekking op de te betalen lijfrente. Een aanpassing van de voorziening, te wijten aan een indexatie of een relatieve verlenging van de vermoedelijke levensverwachting van de rechthebbende heeft de eigenschap van een niet-recurrent resultaat. In dit voorbeeld moet er op inventarisdatum steeds een dotatie van voorzieningen verricht worden (zie laatste kolom bij de uitgewerkte tabel).

Eind 20N1 boeken we:

	Voorzieningen met financieel karakter: toevoegingen	65600	855,19	
	aan Voorzieningen voor lijfrentecontracten	<u>16420</u>		855,19

Stappen 2 tot 5 worden herhaald in de volgende jaren.

6) *01/05/N3: overlijden van de lijfrentenier*

De gevormde voorziening voor het nog te betalen kapitaalgedeelte wordt nu overbodig. Het saldo van de voorziening wordt in de resultatenrekening teruggenomen voor het saldo van 133 552,40.

Dit wordt nu volledig en tegen de gewone belastingtarieven belast.

	Voorzieningen voor lijfrentecontracten	16420	133 552,40	
	aan Voorzieningen met een financieel karakter: bestedingen terugnemingen (-)	<u>65610</u>		133 552,40

8 Installaties, machines en uitrusting (III.B.)

8.1 Definities

Het boekhoudrecht geeft geen omschrijving, definitie of inhoud van deze rubriek. In het algemeen gelden volgende omschrijvingen:

- installaties*: uitrusting van de gebouwen, nodig voor de exploitatie. Deze vormen op zichzelf een object, kunnen van het gebouw gescheiden worden en bezitten eventueel een eigen opbrengstwaarde;
- machines*: deze activagroep omvat alle machines die noodzakelijk zijn voor het exploitatieverloop of het administratief proces. Sommige ondernemingen plaatsen kantoorcomputers onder kantoormeubilair, wat ons minder juist lijkt;
- gereedschap*: kleinere apparatuur met een bepaalde prestatiecapaciteit;
- verpakkingsmateriaal*: verpakkingen die eigendom blijven van de onderneming en gedurende meer dan één boekjaar geschikt zijn voor verpakkingsdoeleinden.

Ze hebben een levensduur van meer dan één jaar. Voor de onderneming betekenen ze m.a.w. een prestatiereserve.

8.2 Waardering en boekhoudkundige verwerking

De waarderingsregels en boekingen, zoals vermeld onder de punten 2 tot 6, zijn van toepassing. Installaties, machines en uitrusting met *onbeperkte* levensduur zijn vrij zeldzaam, zodat waardeaanpassingen bijna nooit zullen voorkomen. Het vast waarderingsstelsel kan worden toegepast, voornamelijk voor gereedschap.

8.3 Boekingen in het vast waarderingsstelsel

- Aankoop van klein materieel dat aan de voorwaarden van het stelsel voldoet

1	Installaties, machines en uitrusting Terugvorderbare btw bij aankopen aan Leveranciers	23000 49959 44000
---	--	-------------------------	----------------	-------

- Aankoop voor de vernieuwing van het klein materieel (art. 42 KB Wetboek Venn.)

2	Leveringen aan de onderneming Terugvorderbare btw bij aankopen aan Leveranciers	61200 49959 44000
---	---	-------------------------	----------------	-------

8.4 Boekingen in verband met verpakkingsmaterieel

Het betreft verpakkingen die door de onderneming worden aangekocht en verschillende boekjaren voor verpakkingsdoeleinden worden gebruikt. De verpakking wordt naar de klant gestuurd én terug van de klant ontvangen. De onderneming kan al dan niet een waarborgsom aanrekenen aan de klant. Naar gelang van de gebruiksduur moet het verpakkingsmaterieel afgeschreven worden.

1) Aankoop van verpakkingsmaterieel

	Installaties, machines en uitrusting	23000		
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959		
	aan Leveranciers	44000		

Indien nodig kan een detailrekening, bijvoorbeeld '23800 Verpakkingsmaterieel', gebruikt worden.

2) Verzending naar klant met verplichting tot terugzending

a) Met aanrekening van waarborgsom

2a	Handelsdebiteuren	40000		
	aan Verkoop en dienstprestaties	70000		
	Verschuldigde btw bij verkopen uit- leen op verkopen, niet op verpakking	49954		
	Schuld wegens in bewaring verzonden verpakkingsmaterieel (waarborgsom)	44300		
	Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten	09010		
	aan Verpakking, terug te ontvangen van klanten (waarborgsom)	09011		

Gemakkelijkheidshalve nemen we ook voor de nulrekening de waarborgsom als bedrag (in plaats van de gemiddelde aanschaffingswaarde).

b) Zonder aanrekening van waarborgsom

2b	Handelsdebiteuren	40000		
	aan Verkoop en dienstprestaties	70000		
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954		
	Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten	09010	(waarborg)	
	aan Verpakking, terug te ontvangen van klanten	09011		(waarborg)

3) Terug ontvangen van de verpakking

a) Waarvoor een waarborgsom werd aangerekend

3a	Schuld wegens in bewaring verstuurd verpakingsmateriaal	44300	
	aan Handelsdebiteuren	40000	
	Verpakking, terug te ontvangen van klanten	09011	
	aan Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten	09010	

b) Waarvoor geen waarborgsom werd aangerekend

3b	Verpakking, terug te ontvangen van klanten	09011	
	aan Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten	09010	

4) Periodieke inventaris en de afrekening met klanten

a) We stellen een definitief verlies vast van de verpakking waarvoor de klant een waarborgsom betaalde. De waarborgsom is dan groter dan de boekwaarde. De definitief verworven waarborgsommen krijgen eenzelfde behandeling als de 'verkoop van vaste activa'. Dit impliceert het annuleren van de aanschafswaarde en van de geboekte afschrijvingen, alsook het uitdrukken van het resultaat.

Indien voor de levering overeengekomen is dat de verpakking teruggezonden mag worden, is er geen bijkomende btw verschuldigd als de verpakking niet effectief teruggestuurd wordt.

4a	Geboekte afschrijvingen op installaties, machines en uitrusting, aanschafswaarde (-)	23009	
	Schuld wegens in bewaring verstuurd verpakingsmateriaal	44300	
	aan installaties, machines en uitrusting	23000	
	Meerwaarden op de courante realisatie van materiële vaste activa	74100	
	Verpakking, terug te ontvangen van klanten	09011	
	aan Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten	09010	

b) Wij noteren het definitieve verlies van de verpakking waarop de klant geen waarborgsom betaalde. De verkoopcondities voorzien meestal dat, wanneer de klant de verpakking niet terugstuurt binnen een bepaalde termijn, deze hem aangerekend wordt tegen de dagprijs.

4b	Handelsdebiteuren	40000	
	aan Verkopen vaste activa	49982	
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954	

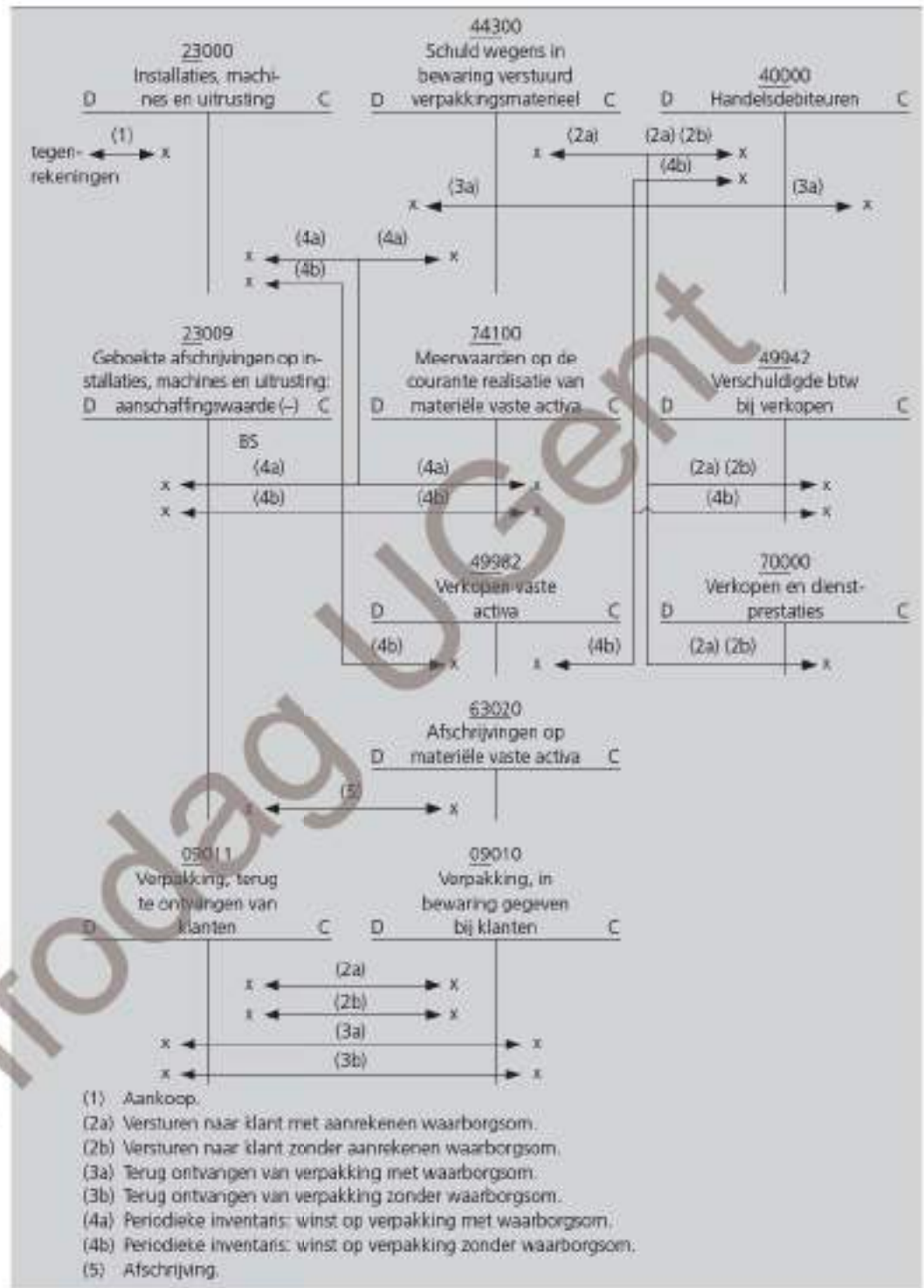
De afrekening tegenover de vaste activa (wegens de afschrijvingen op de verpakking en het aanrekenen van een dagprijs aan de klant zal er een meerwaarde ontstaan):

	Geboekte afschrijvingen op installaties, machines en uitrusting: aanschaffingswaarde (-)	23009	
	Verkopen vaste activa	49982	
	aan Installaties, machines en uitrusting	23000	
	Meerwaarden op de courante realisatie van materiële vaste activa	74100	
	Verpakking, terug te ontvangen van klanten	09011	
	aan Verpakking, in bewaring gegeven bij klanten.	09010	

5) Inventarisberekening: toepassing van de afschrijvingsregels

5	Afschrijvingen op materiële vaste activa	63020	
	aan Geboekte afschrijvingen op installaties, machines en uitrusting: aanschaffingswaarde (-)	29000	

Samenvattend schema

9 Meubilair en rollend materieel (III.C.)

9.1 Definities

Het boekhoudrecht geeft geen omschrijving of definitie van deze rubriek.

In het algemeen gelden volgende omschrijvingen:

'Meubilair' omvat het noodzakelijk materieel ter stoffering van de lokalen, dat niet onroerend door bestemming is (tafels, stoelen, bureaus, kasten, ...).

'Rollend materieel' kan men beschouwen als materieel dat het transport moet verzekeren (zowel binnen als buiten de onderneming) en dat niet vast is (wagens, treinen, trucks, heftrucks, ...).

9.2 Waardering en boekhoudkundige verwerking

- De waarderingsregels en boekingen, zoals vermeld onder de punten 2 tot 6 zijn van toepassing.
- Meubilair en rollend materieel hebben zelden een onbeperkte levensduur. Waardeaanpassingen waarvoor de voorwaarde van onbeperkte levensduur geldt, zijn dan ook bijna nooit toegelaten.

10 Leasing en soortgelijke rechten (III.D.)

10.1 Definities

De in het Belgische boekhoudrecht gehanteerde definities vertrekken van een aantal algemene begrippen die, mits ze aan de specifieke eisen voldoen, toepasselijk zijn op de thans behandelde rubriek.

De *erfpacht* is een overeenkomst waardoor de eigenaar van een onroerend goed, in ruil voor een jaarlijkse vergoeding, het gebruik van het goed voor een zeer lange tijd afstaat aan een exploitant.

'*Opstal*' stelt het reële recht voor dat de eigenaar van een onroerend goed aan een exploitant verleent om daarop gebouwen, werken of beplantingen aan te brengen.

De *handels huur*: een overeenkomst waarbij de eigenaar voor een periode van minstens 9 jaar zijn eigendom in huur geeft aan een exploitant.

De *leasing van een roerend of onroerend goed (huurfinanciering)* betreft een overeenkomst waarbij de financier de verplichting aangaat een goed te verwerven, in te richten of te bouwen volgens de plannen, door de gebruiker opgesteld. De gebruiker van zijn kant gaat de verbintenis aan dit goed te gebruiken tegen betaling van een vaste prijs (de zogenaamde *termijnen*).

Op het einde van het contract kan een *koopoptie* voorzien zijn, waarbij de gebruiker de kans krijgt het goed te verwerven tegen een vooraf vastgelegde prijs (de zogenaamde *aankoopoptie*).

Het Belgische boekhoudrecht legt specifieke voorwaarden op om na te gaan of de overeenkomst voldoet aan de boekhoudkundige definitie van leasing en soortgelijke rechten.

Als de overeenkomst beantwoordt aan de boekhoudkundige definitie van leasing, wordt de verrichting boekhoudkundig verwerkt volgens specifieke regels: het actief komt op de balans van de leasingnemer, de verschuldigde aflossingen komen aan de passiefzijde onder de schulden. Deze vorm van overeenkomst wordt vaak omschreven als "*financiële leasing*", "*on-balance lease*" of "*full-payout lease*".

Als de overeenkomst *niet* beantwoordt aan de boekhoudkundige definitie van leasing, wordt de verrichting boekhoudkundig verwerkt als een huurovereenkomst. Deze vorm van overeenkomst wordt vaak omschreven als "*operationele leasing*", "*off-balance lease*" of "*non-full-payout lease*".

Boekhoudkundige definitie van leasing en soortgelijke rechten

Het Belgische boekhoudrecht aanvaardt als activa voor III.D. (art. 95 KB Wetboek Venn.):

1° de gebruiksrechten op lange termijn op *bebouwde onroerende goederen* waarover de onderneming beschikt op grond van erfpacht, opstal, leasing of soortgelijke overeenkomsten, wanneer de contractueel te storten termijnen, naast de rente en de kosten van de verrichting, ook de *integrale wedersamenstelling* dekken van het kapitaal dat de gever in het gebouw heeft geïnvesteerd.

2° De gebruiksrechten op *roerende goederen* waarover de onderneming beschikt op grond van leasing of soortgelijke overeenkomsten, wanneer de contractueel te storten termijnen, verhoogd met het bedrag dat moet worden betaald bij optielichting, indien de nemer een koopoptie bezit, naast de rente en de kosten van de verrichting, ook de *integrale wedersamenstelling* dekken van het kapitaal dat de gever in het goed heeft geïnvesteerd. Het bedrag dat moet worden betaald om een koopoptie te lichten, komt evenwel enkel in aanmerking als het ten hoogste vijftien procent vertegenwoordigt van het kapitaal dat de gever in het goed heeft geïnvesteerd.

Wanneer we de eisen analyseren die het boekhoudrecht voor de rubriek III.D. vooropstelt, vallen volgende kenmerken op:

De leasingnemer is in feite de centrale figuur m.b.t. het onroerend en roerend goed:

- hij is de economische eigenaar;
- hij gebruikt het goed;
- hij betaalt periodieke bedragen (de zogenaamde termijnen, uit te splitsen in een kapitaalbestanddeel en een interestgedeelte);
- het actief staat op de balans en wordt afgeschreven;
- op het passief staan als leasingschulden, de som van de nog te betalen kapitaalbestanddelen (= aflossingen);
- de periodieke interest wordt geboekt als een financiële kost;
- op het einde kan hij eigenaar worden, via het lichten van een aankoopoptie, als dit in het contract is voorzien.

De leasinggever is de financierder:

- hij is de juridische eigenaar;
- hij koopt het goed (of richt het in) volgens de specificaties van de leasingnemer;
- hij ontvangt periodieke bedragen (de zogenaamde termijnen, uit te splitsen in een kapitaalbestanddeel en een interestgedeelte);
- het actief staat niet meer op de balans bij de materiële vaste activa. Enkel het bedrag van de aankoopoptie staat er geboekt, nl. onder de overige materiële vaste activa;
- op het actief staat als vordering de som van de nog te betalen kapitaalbestanddelen (= aflossingen);
- de periodieke interest wordt geboekt als een opbrengst;
- op het einde wordt hij eigenaar, als de gebruiker niet ingaat op de aankoopoptie.

Gezien de bepalingen van het boekhoudrecht, geven de leasingmaatschappijen een tabel met een splitsing van de periodieke termijnen in een kapitaalbestanddeel (aflossingen) en de interest.

Het belangrijkste criterium om *leasing* op boekhoudrechtelijk vlak te onderscheiden van een gewoon *huurcontract*, is de vergelijking tussen de periodieke betalingen door de leasingnemer (termijnen) met de investering die de leasinggever deed om het goed te verwerven (het kapitaal dat de gever in het goed heeft geïnvesteerd). Bovendien moeten de periodieke betalingen door de leasingnemer (termijnen) ook de interesten (en de kosten van de verrichting) dekken.

Of in formulevorm:

Een contract voldoet aan de boekhoudkundige definitie van leasing voor een *onroerend* goed indien:

Som termijnen \geq geïnvesteerde kapitaal + bijkomende kosten + interesten

Een contract voldoet aan de boekhoudkundige definitie van leasing voor een *roerend* goed indien:

Som termijnen + aankoopoptie (als max. 15% van geïnvesteerde kapitaal) \geq geïnvesteerde kapitaal + bijkomende kosten + interesten

Voldoet een contract *niet* aan de voorwaarden van het boekhoudrecht, dan wordt de verrichting geboekt als een *gewoon huurcontract* van onroerende en roerende goederen. In een gewoon huurcontract is de *verhuurder* de centrale figuur. Hij beslist immers over de verwerving, de bestemming en wie gebruiker zal mogen zijn van het goed.

Opmerking: CBN-advies 2015/4 benadrukt dat de integrale wedersamenstelling van het kapitaal voorzichtig, oprecht en te goeder trouw moet worden beoordeeld. De inhoud van het begrip geïnvesteerd kapitaal zal dus afhangen van de concrete situatie. Bij een nieuw aangekocht actief is dit de aanschaffingsprijs. Bij een nieuw zelf vervaardigd actief is dit de vervaardigingsprijs (of de marktprijs indien die hoger is). Bij een bestaand actief is dit de boekwaarde (of de marktwaarde indien die hoger is).

10.2 Waardering en boekhoudkundige verwerking bij de leasinggever

De rubriek III.D. en dus ook de waardering en boekingen in verband met deze rubriek komen slechts voor bij de ondernemingen-leasingnemers. Hier zullen we echter leasing en soortgelijke rechten behandelen vanuit enerzijds het standpunt van de ondernemingen-leasinggevers en anderzijds dat van de ondernemingen-leasingnemers. We starten met het standpunt van de leasinggever.

Voorbeeld

Op 01/09/20N0 koopt de leasingmaatschappij een bestelwagen aan volgens de specificaties van de leasingnemer voor 36 000,00 EUR, excl. 21% btw. Op diezelfde dag wordt een leasingcontract afgesloten met de volgende kenmerken: hoofdsom 31 600,00 EUR (totaal van de aflossingen) en een aankoopoptie van 5 000,00 EUR, intrest 2,5%, looptijd 3 jaar, wat neerkomt op een annuïteit van 11 064,33 EUR (zoals berekend met de formule annuïteiten uit hoofdstuk 7). Aangezien de leasingmaatschappij ook de aankoopoptie voorfinanciert, moet hierop ook een jaarlijkse intrest betaald worden van 2,5% of 125,00 EUR (= 2,5% x 5 000,00). Bijgevolg bedraagt de jaarlijkse termijn 11 189,33 EUR (= 11 064,33 + 125,00 EUR), te betalen op 01/09, excl. 21% btw. De volgende tabel wordt opgesteld door de leasingmaatschappij:

N	Datum	Interest	Aflossing	Termijnen (= annuïteit + intrest op aankoopoptie)	Kapitaal	Toe te rekenen rente op 31/12
0	01/09/N0				36 600,00	305,00
1	01/09/N1	915,00	10 274,33	11 189,33	26 325,67	219,38
2	01/09/N2	658,14	10 531,19	11 189,33	15 794,48	131,62
3	01/09/N3	394,86	10 794,48	11 189,34	5 000,00	0,00
		1 968,00	31 600,00	33 568,00		

In dit voorbeeld voldoet het contract aan de boekhoudkundige definitie van leasing.¹ Merk op dat de aankoopoptie (5 000,00 EUR) hier 13,9% uitmaakt van 36 000,00 EUR, en dit is minder dan de grens van 15%.

¹ Termijnen: 33 568,00 (31 600,00 + 1 968,00) + aankoopoptie 5 000 = 38 568,00 > geïnvesteerd kapitaal door de leasinggever van 36 000 + som van de interesten 1 814,82 (berekend als annuïteitendening bij marktrentevoet $i = 2,5\%$, $n = 3$ jaar) = 37 814,82.

1) De verwerving van het vast actief wordt geboekt tegen aanschaffingswaarde (normale boekingen)

1	Overige materiële vaste activa	26000	36 000,00	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	7 560,00	
	aan: Leveranciers	44000		43 560,00

2) Afsluiten van het leasingcontract per 01/09/20N0

De leasinggever verkrijgt een vordering op de leasingnemer. Deze vordering bestaat uit de som van de kapitaalbestanddelen van de door de leasingnemer te betalen termijnen (hier 31 600,00 EUR). De aankoopoptie blijft geboekt onder de overige materiële vaste activa.

CBN-advies 2015/4 oordeelt dat het verschil tussen de aanschaffingswaarde van het goed en het bedrag van de vordering op de leasingnemer (plus aankoopoptie) onmiddellijk en integraal in de resultatenrekening als opbrengst moet worden geboekt (analoog aan een realisatie van een actief).

Aanschaffingswaarde bestelwagen (overige materiële vaste activa):	36 000,00 EUR
Aankoopoptie (overige materiële vaste activa)	5 000,00 EUR
Af te boeken op overige materiële vaste activa	31 000,00 EUR
Vorderingen op de leasingnemer in totaal	31 600,00 EUR
⇒ Meerwaarde bij realisatie vast actief	600,00 EUR

De vordering heeft de volgende kenmerken:

- naargelang van de *termijn* ressorteert ze onder:
 - de vorderingen op langer dan één jaar, voor alle huursommen die buiten het lopende boekjaar vallen (rekeningengroep 29);
 - de vorderingen op ten hoogste één jaar, voor alle huursommen die binnen het jaar vallen (rekeningengroepen 40 en 41);
- naar gelang van de *waarde* situeert ze zich:
 - binnen de 'Handelsvorderingen' (290 en 40) indien leasing de 'normale' ondernemingsactiviteit uitmaakt;
 - binnen de 'Overige vorderingen' (291 en 41) indien leasing slechts een toevallige ondernemingsactiviteit is.

Wij veronderstellen hier dat leasing tot de normale ondernemingsactiviteiten behoort.

2	Handelsdebiteuren	29000	31 600,00	
	aan: Overige materiële vaste activa	26000		31 000,00
	Meerwaarde op de courante realisatie van de vaste activa	74100		600,00

Als leasing slechts een toevallige ondernemingsactiviteit is, kan de meerwaarde als een niet-recurrente opbrengst worden geboekt (76300 Meerwaarden op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa).

De *aankoopoptie* die verbonden is aan het leasingcontract kan de onderneming, indien dit voor haar relevant is, voorstellen als een verkoopverbintenis met als waarde die van de restsom:

	2	Debiteuren wegens verplichtingen tot verkoop van vaste activa	<u>05200</u>	5 000,00	
		aan Verplichtingen tot verkoop van vaste activa	<u>05300</u>		5 000,00

3) Waardestijgingen

Het registreren van een meerwaarde is uitgesloten. De activa waarvoor contracten van leasing of soortgelijke rechten mogelijk zijn, worden immers beschouwd als vorderingen tegenover de leasingnemer.

4) Waardedalingen

- Zolang het gebruiksrecht niet aan de leasingnemer overgedragen is, bezit de leasinggever een 'normaal' goed waarop de gebruikelijke afschrijvingsregels (bij een beperkte duur) of de waarderingsregels (bij een onbeperkte duur) van toepassing zijn (art. 45 en 664 KB Wetboek Venn.).
- Zodra de overdracht van het gebruiksrecht heeft plaatsgevonden, is er geen sprake van afschrijvingen, maar van *waardeverminderingen op vorderingen*, in geval men eraan twijfelt dat de leasingnemer zijn verplichtingen nog kan nakomen; voor de boeking verwijzen we naar de behandeling van de vorderingen.

5) Overige inventarisverrichtingen per 31/12/20N0

- a) Het gedeelte van de vorderingen, die volgend boekjaar vervallen, moet worden overgeboekt.

	5a	Binnen het jaar vervallende handelsvorderingen	<u>40500</u>	10 274,33	
		aan Handeldebiteuren	<u>29000</u>		10 274,33

- b) Indien de vervaldag van de leasingsom niet samenvalt met de inventarisdatum, moet het pro rata van de opbrengst geboekt worden (art. 95 KB Wetboek Venn.); in het voorbeeld is dit van 01/09/20N0 tot 31/12/20N0 of 4 maanden.

31/12/N0	5b1	Verkregen opbrengsten	<u>49100</u>	305,00	
		aan Diverse bedrijfsopbrengsten	<u>74300</u>		305,00

en

01/01/N1	5b2	Diverse bedrijfsopbrengsten	<u>74300</u>	305,00	
		aan Verkregen opbrengsten	<u>49100</u>		305,00

6) Inning van de leasingsom op 01/09/20N1

Het door de leasinggever geïnde bedrag bestaat uit:

- een gedeelte van de vordering;
- de opbrengst, vervat in het lastendeel dat hij nu ontvangt. Dit lastendeel zullen we beschouwen als 'Diverse bedrijfsopbrengsten' (74300) indien leasing tot de normale ondernemingsactiviteiten behoort en als 'Opbrengsten uit vlottende activa' (75100) indien dit eerder een toevallige activiteit is;
- de btw (21%).

6	Kredietinstellingen: R/C	55000	13 539,09	
	aan Diverse bedrijfsopbrengsten	74300		915,00
	Binnen het jaar vervallende handelsvorderingen	40500		10 274,33
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954		2 349,76

7) Einde van het contract

Op het einde van het contract zijn in hoofde van de leasinggever de rekeningen 290 of 291 en 40 of 41 gesaldeerd. De leasingnemer kan opteren voor:

- het bedrijfsmaterieel al dan niet tegen de betaling van een restsom in eigendom verwerven;
- of het bedrijfsmaterieel aan de leasinggever overmaken.

a) Indien de leasingnemer tot de verwerving overgaat, boekt de leasinggever (bankuittreksel):

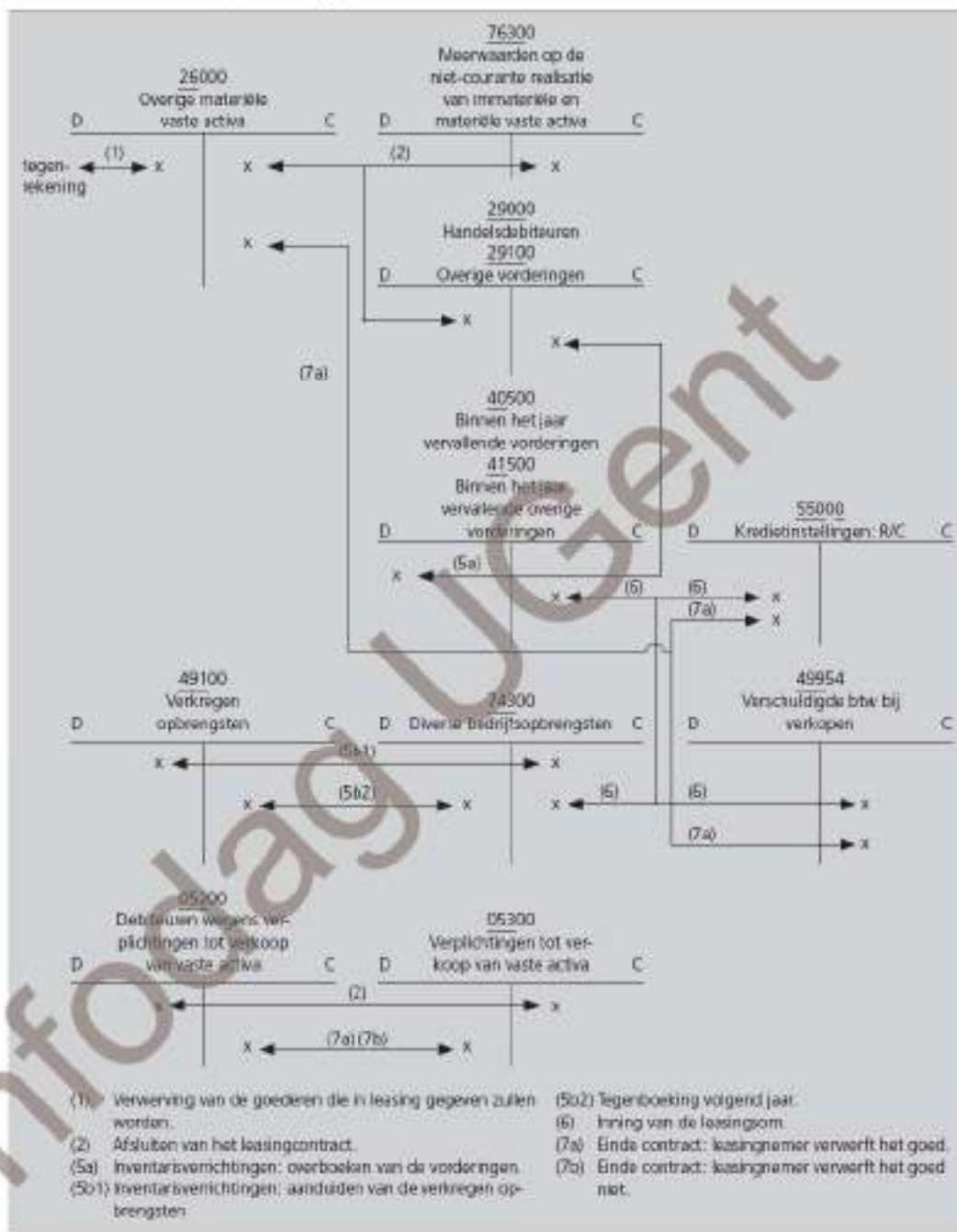
7a	Kredietinstellingen: R/C	55000	6 050,00	
	aan Overige materiële vaste activa	26000		5 000,00
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954		1 050,00

alsook in de orderekeningen:

7a	Verplichtingen tot verkoop van vaste activa	05300	5 000,00	
	aan Debiteuren wegens verplichtingen tot verkoop van vaste activa	05200		5 000,00

- b) Gaat de leasingnemer niet in op de optie, dan blijft het bedrijfsmaterieel onder de overige materiële vaste activa als het goed niet meer voor exploitatie bruikbaar is. We boeken dan enkel de orderekeningen tegen (7a). Als het goed gebruikt wordt door de leasinggever, wordt het overgeboekt van de overige materiële vaste activa naar de materiële vaste activa (bedrag aankoopoptie) en afgeschreven over de vermoedelijke nuttigheidsduur.

Samenvattend schema bij de leasinggever

10.3 Waardering en boekhoudkundige verwerking bij de leasingnemer

1) Afsluiten van het leasingcontract per 01/09/20N0

De leasingnemer verkrijgt via een contract de gebruiksrechten op het goed, zonder er juridisch eigenaar van te zijn.

Tevens heeft hij een vaststaande schuld t.o.v. de leasinggever. De schuld is gekenmerkt:

- naar *tijdsduur*: langer dan één jaar (172) of gedurende het boekjaar vervallend (422);
- naar *aard*: wegens leasing of soortgelijke rechten;
- naar *waarde*: de kapitaalbestanddelen (aflossingen).

Toepassing op het voorbeeld

1	Vaste activa in leasing of op grond van soortgelijke rechten	25 00	31 600,00	
	aan Leasingschulden en soortgelijke schulden	17200		31 600,00

Indien relevant kan de leasingnemer de koopoptie, verbonden aan het leasingcontract, in orderekeningen boeken:

1	Verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05000	5 000,00	
	aan Creditoren wegens verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05100		5 000,00

2) Waardestijgingen

Zolang het contract van leasing of soortgelijke of het gelijkaardige contract loopt, is de leasingnemer geen eigenaar. CBN-advies 2015/4 stelt dat het mogelijk is het geleasede goed te herwaarderen, maar benadrukt dat grote voorzichtigheid nodig is.

3) Waardedalingen

Een van de kenmerken van het definitieve stelsel is dat de leasingnemer de *gebruiksrechten* als een actief (een werkmiddel) aanduidt. Hij moet daarop de 'normale' waarderingsregels toepassen (art. 45 en 64 KB Wetboek Venn.). De verschillende afschrijvingsystemen, beschreven onder de materiële vaste activa, kunnen we hier dus weer aanwenden. Het activum in het voorbeeld heeft een economische levensduur van 3 jaar.

De bedrijfseconomische afschrijving bedraagt op jaarbasis dus $\frac{31\,600,00}{3} = 10\,533,33$ EUR.

Per 31/12/20N0 zijn er 4 maanden verlopen: het afschrijvingsbedrag zou dus bij pro rata temporis afschrijvingen 3 511,11 EUR bedragen.

Jaarlijkse methode

	3	Afschrijvingen op materiële vaste activa	63020	3 511,11	
		aan Geboekte afschrijvingen op vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht (-)	25,09		3 511,11

4) Overige inventarisverrichtingen per 31/12/20N0

a) Het gedeelte van de schulden dat gedurende het komende boekjaar zal vervallen, moet overgebracht worden (art. 95 KB Wetboek Venn.):

	4a	Leasingschulden en soortgelijke schulden	17200	10 274,33	
		aan Binnen het boekjaar vervallende leasingschulden en soortgelijke schulden	42200		10 274,33

b) Indien de vervaldag van de leasingsom niet samenvalt met de inventarisdatum, moet het pro rata van de kost geboekt worden (art. 95 KB Wetboek Venn.): In het voorbeeld is dit van 01/09/20N0 tot 31/12/20N0 of 4 maanden:

31/12/20N0	4b	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	305,00	
		aan Toe te rekenen kosten	49200		305,00

en tegenboeking op 01/01/20N1:

01/01/20N1	4c	Toe te rekenen kosten	49200	305,00	
		aan Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000		305,00

5) Betaling van de leasingsom op 01/09/20N1

	5	Binnen het jaar vervallende leasingschulden en soortgelijke schulden	42200	10 274,33	
		Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	65000	915,00	
		Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	2 349,76	
		aan Kredietinstellingen: R/C	55000		13 539,09

Indien slechts een deel van de btw afrekbaar is, wordt het niet te recupereren deel geboekt op de rekening '64000 Bedrijfsbelastingen'.

6) Einde van het contract

a) De leasingnemer licht de optie. Hij betaalt de eventuele restwaarde. Het goed wordt hij verder aan voor zijn bedrijfsdoeleinden:

- aanduiden van het einde van het contract (aanschaffingswaarde = 31 600,00; geboekte afschrijvingen: 3 511,11 (N0) + 10 533,33 (N1) + 10 533,33 (N2) = 24 577,77)

6a1	Geboekte afschrijvingen op meubilair en rollend materieel in leasing (-)	25209	24 577,77	
	Rollend materieel	24100	31 600,00	
	aan Geboekte afschrijvingen op rollend materieel: aanschaffingswaarde (-)	24109		24 577,77
	Meubilair en rollend materieel in leasing	25200		31 600,00

- tegenboeken van de ondertekeningen

6a2	Crediteuren wegens verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05100	5 000,00	
	aan Verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05000		5 000,00

- betaling van de eventuele restsom

6a3	Rollend materieel	24000	5 000,00	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	1 050,00	
	aan Kredietinstellingen: K/C	55000		6 050,00

b) De leasingnemer gaat niet over tot de verwerving van het goed: alleen het einde van het contract moet aangeduid worden. Is het actief nog niet volledig afgeschreven, dan is een afschrijving nodig.

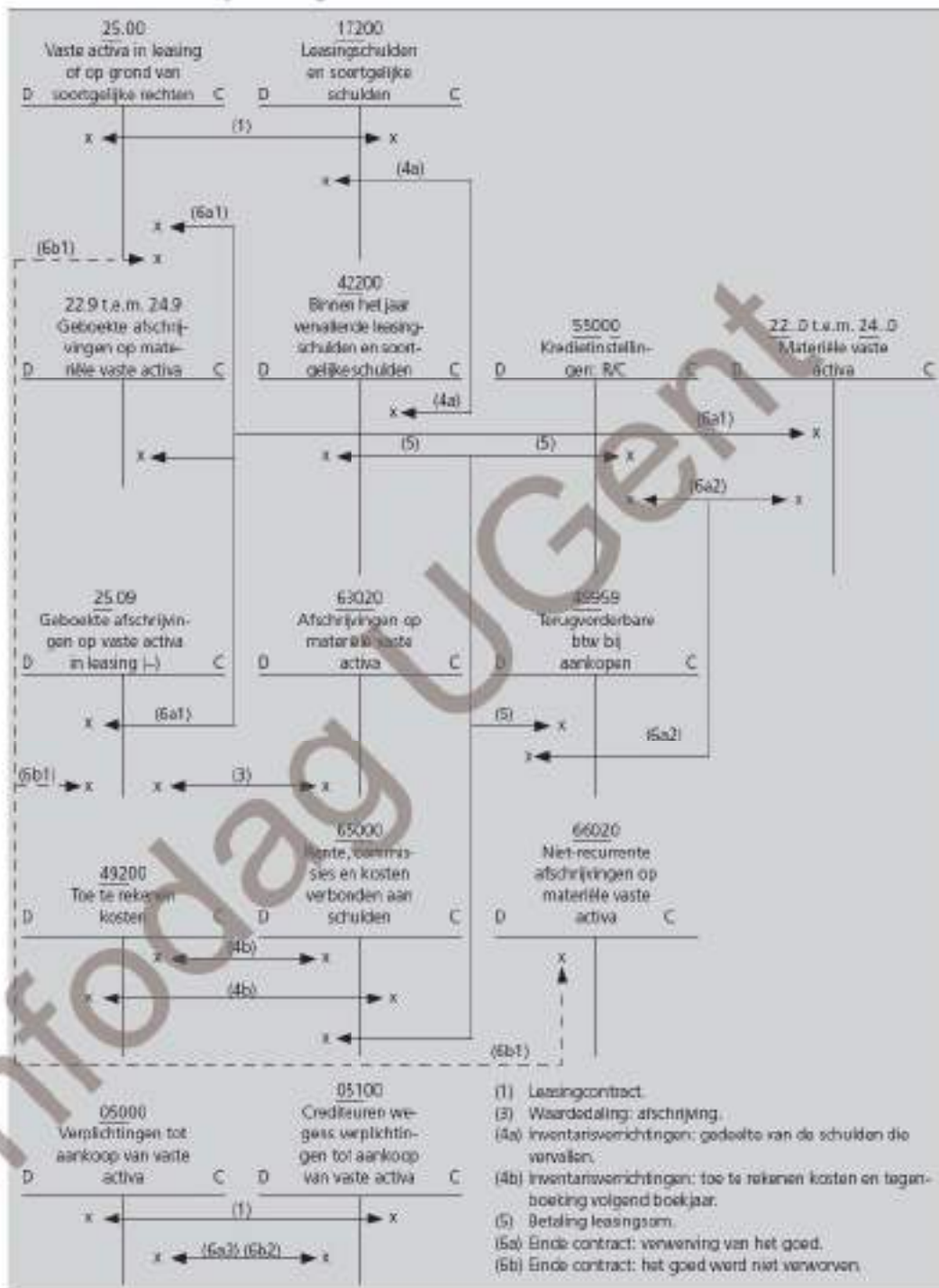
- aanduiden van het einde van het contract (niet-recurrente afschrijving van 31 600,00 EUR – 24 577,77 EUR = 7 022,23 EUR):

6b1	Geboekte afschrijvingen op meubilair en rollend materieel in leasing (-)	25209	24 577,77	
	Niet-recurrente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	66020	7 022,23	
	aan Geboekte afschrijvingen op rollend materieel: aanschaffingswaarde (-)	24109		24 577,77
	Meubilair en rollend materieel in leasing	25200		31 600,00

- tegenboeken van de orderekeningen

6b2	Crediteuren wegens verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05100	5 000,00	
	aan Verplichtingen tot aankoop van vaste activa	05000		5 000,00

Samenvattend schema bij de leasingnemer

10.4 'Sale and lease back'

10.4.1 Begrip

Als de verkoop van een afschrijfbaar, vast actief gevolgd wordt door de leasing ervan waardoor de oorspronkelijke gebruiker (de verkoper) het gebruik van het betrokken goed terugkrijgt, dan worden beide operaties als één geheel beschouwd.

De meer- of minwaarde, gerealiseerd bij de verkoop wordt niet onmiddellijk in resultaat genomen, maar wordt als overlopend passief of actief beschouwd. Deze laatste wordt in resultaat genomen volgens de afschrijvingen.

10.4.2 Voorbeeld en boekingen

Ter gelegenheid van een financiële reorganisatie verkoopt de onderneming haar wagenpark aan een leasingmaatschappij en leaset het onmiddellijk terug op 30/09/N0.

De toestand in de boeken is als volgt:

Rollend materieel: aanschaffingswaarde:	250 000,00
Rollend materieel: geboekte afschrijvingen:	175 000,00
Boekwaarde:	75 000,00
Verkoopprijs (exclusief btw, 21%):	135 000,00
Winst bij realisatie vast actief:	60 000,00

Het wagenpark wordt geleased aan hoofdsom van 125 000,00 EUR, aankoopoptie 15 000,00, $n = 3$ jaar, $i = 5\%$.

N	Datum	Intrest	Aflossing	Termijnen	Kapitaal	31/12: toe te rekenen
0	30/09/N0				140 000,00	1 750,00
1	30/09/N1	7 000,00	39 651,07	46 651,07	100 348,93	1 254,36
2	30/09/N2	5 017,45	41 633,62	46 651,07	58 715,31	733,94
3	30/09/N3	2 935,77	43 715,31	46 651,08	15 000,00	-
		14 953,22	125 000,00	139 953,22		

Het wagenpark wordt *pro rata temporis* over 3 jaar afgeschreven.

De boekingen zijn:

30/09/N0	1a	Diverse vorderingen aan Verlopen vaste activa Verschuldigde btw bij verkoop	41600 49982 49954	163 350,00	135 000,00 28 350,00
30/09/N0	1b	Verlopen vaste activa Rollend materieel: geboekte afschrijvingen (-) aan Rollend materieel: aanschaffingswaarde Over te dragen opbrengsten	49982 24109 24100 49300	135 000,00 175 000,00	250 000,00 60 000,00

30/09/N0	2	Meubilair en rollend materieel in leasing aan Leasingschulden en soortgelijke schulden	<u>25200</u>	125 000,00	
			17200		125 000,00
31/12/N0	3	Leasingschulden en soortgelijke schulden aan Binnen het jaar vervallende leasing- schulden en soortgelijke schulden	<u>17200</u>	39 651,07	
			42200		39 651,07
31/12/N0	4	Afschrijvingen op rollend materieel aan Geboekte afschrijvingen op rollend materieel in leasing (-)	<u>63020</u>	10 416,67	
			25209		10 416,67
31/12/N0	5	Over te dragen opbrengsten aan Meenwaarden op de niet-courante realisatie van immateriële en materiële vaste activa	<u>49300</u>	5 000,00	
			76300		5 000,00
31/12/N0	6	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden aan Toe te rekenen kosten	<u>65000</u>	1 750,00	
			49200		1 750,00
01/01/N1	7	Toe te rekenen kosten aan Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	<u>49200</u>	1 750,00	
			65000		1 750,00
30/09/N1	8	Binnen het jaar vervallende leasingschulden en soortgelijke schulden Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden Terugvorderbare btw bij aankopen aan Kredietinstellingen, IVC	<u>42200</u>	39 651,07	
			65000	7 000,00	
			49959	9 796,73	
			<u>55000</u>		56 447,80

Boek zelf de boekjaren N2 en N3.

- (1a) Verkoop.
- (1b) Afwikkeling verkoop.
- (2) Leasingcontract.
- (3) Inventaris: Overboeken vervallend deel.
- (4) Inventaris: afschrijving = $41\ 666,67 \cdot 3/12$.
- (5) Inventaris: winstname sale and lease back: $20\ 000,00 \cdot 3/12$.
- (6) Inventaris: rente kosten.
- (7) Opening boekjaar.
- (8) Betaling leasingtermijn.

11 Overige materiële vaste activa (III.E.)

11.1 Definities

Het boekhoudrecht beschouwt 'Overige materiële vaste activa' als een soort 'restrubriek' van de materiële vaste activa, nodig voor de opnemings van (art. 95 KB Wetboek Venn.):

- onroerende goederen als reserve;
- onroerende goederen, dienstig als woongebied;

- buiten gebruik of exploitatie gestelde materiële vaste activa;
- roerende en onroerende goederen die in erfpacht, opstal, huur, handelshuur of landpacht gegeven werden en niet als vorderingen geboekt zijn;
- kosten voor de inrichting van gehuurde gebouwen (indien de onderneming ze niet onmiddellijk ten laste neemt).

Deze opsomming benadrukt de eigen aard van deze rubriek: het niet rechtstreeks nodig zijn voor de bedrijfsuitoefening.

Voorbeelden zijn: terreinen als expansiereserve, woningen voor het personeel, afgeboekte machines, installaties of uitrusting, activa zonder een direct bedrijfsdoel enz.

11.2 Waardering en boekhoudkundige verwerking

De waarderingsregels en boekingen, zoals vermeld onder punt 2, zijn van toepassing. Overige materiële vaste activa kunnen een orbeperte en een beperkte levensduur hebben. Het vast waarderingsstelsel zal slechts zelden voorkomen.

11.3 Boekingen in verband met buitengebruik- of buitenexploitatiestelling van materiële vaste activa (art. 65 KB Wetboek Vern.)

1) Bij buitengebruikstelling wordt het vast actief overgebracht naar de rubriek III.E.

1	Overige materiële vaste activa	26000	
	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22,9	}
		t.e.m. 24,9		
	aan Materiële vaste activa	22,00	}
		t.e.m. 24,00		
	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op overige materiële vaste activa (-)	26009	

2) Indien de vermoedelijke realisatiewaarde van het buiten gebruik gestelde vast actief lager is dan de boekwaarde, moeten uitzonderlijke afschrijvingen of waardeverminderingen geboekt worden.

2	Niet-recumente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	66020	
	aan Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op overige materiële vaste activa (-)	26009	

Boekingsschema

22.00 t.e.m. 24.00		26000	
D	Materiële vaste activa	C	D Overige materiële vaste activa
	BS		C
	x	(1)	x
22.09 t.e.m. 24.09		26009	
Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)		Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op overige materiële vaste activa (-)	
D	vaste activa (-)	C	D
	BS		C
x	(1)	x	
			66020
			Niet-recurrente afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa
			D
			C
			x
		(2)	x

(1) Buitengebruikstelling.
(2) Uitzonderlijke afschrijving.

12 Activa in aanbouw en vooruitbetalingen (III.F)

12.1 Definities

Het boekhoudrecht voorziet geen specifieke definities. De algemeen aanvaarde accountantspraktijk benadert deze activa als volgt:

- zolang de materiële vaste activa in constructie niet bedrijfsklaar zijn, activeert de onderneming hen in deze rubriek, ongeacht hun aard, tegen de aanschaffingswaarde. Wanneer ze gebruiksklaar zijn, volgt de overboeking naar de definitieve rubriek;
- de rubriek III.F omvat tevens de voorschotten op de uiteindelijke aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa, betaald vóór de verwerving (d.w.z. tot op het moment van de facturatie van de aanschaffingsprijs).

Deze rubriek omvat dus voornamelijk:

- de aankopen van materiële vaste activa bij derden waarvan de betaling gebeurt via voorschotten, tot de definitieve afrekening ontvangen wordt;
- de zelfgeproduceerde materiële vaste activa tot zij bedrijfsklaar zijn, dit is tot de ingebruikneming theoretisch mogelijk is.

12.2 Waardering en boekhoudkundige verwerking

De waarderingsregels en boekingen, zoals vermeld onder de punten 2 tot 6, zijn van toepassing. Hier wordt ingegaan op een aantal specifieke kenmerken.

1) De verwerving gebeurt:

- via aankoop bij derden met voorschotten of vooruitbetalingen; het verantwoordingsstuk is de voorschotfactuur:

	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	
	Terugvorderbare btw bij aankopen (1)	49959	
	aan Leveranciers	44000	
	Verschuldigde btw wegens werken in onroerende staat (2)	49956	

(1) Wanneer de aankoop onderworpen is aan btw.

(2) Wanneer het vast actief een werk in onroerende staat is volgens de btw-wetgeving (btw verlegd).

- via geproduceerde vaste activa; de verantwoordingsstukken zijn de periodiek interne afrekeningsstaten van de gemaakte kosten:

	Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	
	Terugvorderbare btw bij aankopen	49959	
	aan Geproduceerde vaste activa	72000	
	Verschuldigde btw bij verkopen	49954	

2) Waardestijgingen

Theoretisch is een herwaardering mogelijk. Praktisch lijkt het echter weinig waarschijnlijk dat in deze rubriek een meerwaarde zal voorkomen.

3) Waardedalingen (art. 64 KB-Wetboek Venn.)

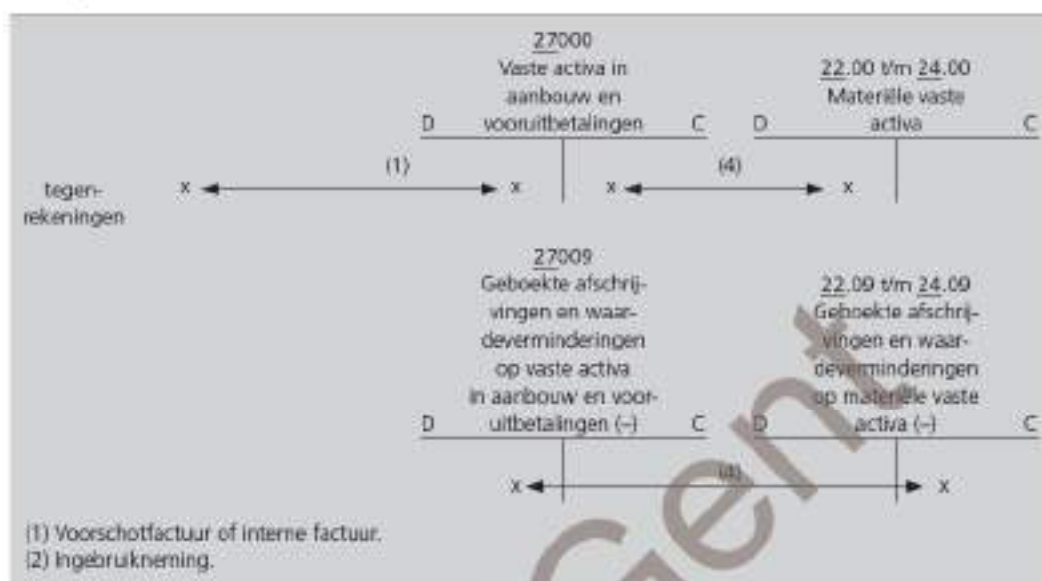
Bij een onbeperkte levensduur en een duurzame waardedaling moet de onderneming, vóór het actief bedrijfsklaar is of volledig afgekeurd (en dus voor het op de definitieve rubriek staat), de waardevermindering aandauiden.

Bij een beperkte levensduur kan er, omdat het vast actief nog niet in gebruik is, geen technische veroudering optreden. Economische veroudering is eventueel wel mogelijk. Doet deze zich voor, dan moeten afschrijvingen geboekt worden.

4) Ingebruikneming

4	Materiële vaste activa	22.00	}
		t.e.m.		
		24.00		
	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen (-)	27009	
	aan Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27000	
	Geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa (-)	22.09	}
		t.e.m.		
		24.09		

Boekingsschema

13 Materiële vaste activa en milieuaspecten²

13.1 Vaststellingen inzake milieuaspecten

Milieumaatregelen leggen tal van verplichtingen op die betrekking kunnen hebben op materiële vaste activa zoals:

- aanpassing aan installaties, machines, productiemethodes om in overeenstemming te komen met de milieunormen (bv. installeren van meetapparatuur om milieucorformiteit te kunnen bewijzen, ...);
- aanvullende investeringen veroorzaakt door milieuwetgeving (installatie voor lucht-uitstoot-zuivering, eigen waterzuiveringsstation, plaatsen van filters, verplichte asbestsanering, vervangen van loden buizen, spoeling van opslagtanks, ...);
- aanvullende investeringen als gevolg van milieuwetgeving op het resultaat van het productieproces (kwaliteitstest en trainingsinstallatie m.b.t. de geproduceerde producten; afvalbewerkingsinstallatie alvorens afval afgevoerd kan worden, ...);
- gevolgen van milieuwetgeving op de waarde van bestaande activa (exploitatievergunning wordt verlengd mits de onderneming de vaste verbintenis aangaat om bij het verlaten van de exploitatiesite saneringen uit te voeren);
- milieuwetgeving en 'terreinen'. Eigenaars van terreinen kunnen deze slechts ontwikkelen mits sanering. Hoe worden de saneringskosten behandeld?
- enz.

² Voor een gedetailleerde behandeling zie *Vissamie milieuaangelegenheden in de jaarrekening*, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, december 2009, 83 p

13.2 Activeerbaar of niet-activeerbaar

Bovenstaande voorbeelden doen volgende vragen ontstaan:

- Zijn de 'uitgaven' veroorzaakt door de milieuwetgeving activeerbaar? Bv. zijn de uitgaven verbonden aan het aanpassen van de afzuiginstallaties, het plaatsen van filters enz. activeerbaar als vast actief? Is asbestverwijdering activeerbaar?
- Veroorzaken verplichtingen inzake milieuwetgeving waardeverminderingen op vaste activa?

Activa worden omschreven als werkmiddelen waarover de onderneming een beschikkingsrecht heeft en die gedurende een bepaalde periode diensten genereren waardoor zij een economisch nut verkrijgt. Binnen de Europese aanbeveling 2001/453/EG wordt gesteld dat milieu-uitgaven enkel geactiveerd worden omdat

- de uitgaven verband houden met economische voordelen die de onderneming verwacht en die de levensduur, de capaciteit, de veiligheid of de efficiëntie van andere activa van de onderneming verbeteren;
- de uitgaven de milieuvervuiling die waarschijnlijk zal ontstaan als gevolg van de ondernemingsactiviteiten, vermindert of voorkomt.

Bovenstaande redenering geeft aan dat 'economisch nut' dus niet alleen direct, maar ook indirect kan zijn.

Voorbeelden van 'direct' economisch nut: investeren in machines (er worden verkoopbare producten mee geproduceerd), in gebouwen (noodzakelijke huisvesting, ...).

Voorbeelden van 'indirect' economisch nut:

Investeren in een luchtzuiveringsinstallatie, in afvalwaterbehandeling enz. Deze uitgaven leveren geen direct economisch nut, maar laten wel toe dat de onderneming haar exploitatie kan voortzetten en vermindert de milieuschade die ze veroorzaakt.

De waardering is als volgt:

- zodra een milieu-uitgave als 'activeerbaar' beschouwd wordt, geldt de algemene waarderingsregel: aanschaffingskosten, alsook afschrijving in functie van de vermoedelijke levensduur;
- zijn de milieu-uitgaven 'niet activeerbaar', dan worden ze onmiddellijk ten laste van de resultatenrekening gebracht;
- soms veroorzaakt de onderneming onvermijdbare milieuschade, die later hersteld moet worden. In dit geval moeten systematisch voorzieningen gevormd worden.

13.3 Voorbeelden van 'milieuaangelegenheden' en jaarrekeningaspecten

13.3.1 Bodemsanering en/of maatregelen in het kader van een investeringsproject (decreet 27/10/2006 – BS 22/01/2007)

Investeringsproject op vervuilde bodem: de noodzakelijke saneringskosten maken deel uit van de aanschaffingswaarde van het project.

13.3.2. Sanering verontreinigde terreinen

De milieukosten verbonden aan sanering van de bodem, de asbestverwijdering, ... van *aangekochte* terreinen, worden op het ogenblik van het maken van de kost *geactiveerd* als deel van de aanschaffingswaarde van het terrein.

Deze activering kan nooit veroorzaken dat de totale aanschaffingswaarde van het terrein de marktwaarde op datum van de jaarrekening overstijgt.

13.3.3. Verplichting tot investeringen in installaties, machines en uitrusting

Ondernemingen kunnen in veel gevallen hun exploitatievergunning enkel behouden mits het doen van de nodige investeringen. Bv:

- aanschaffing registratie-, meet- en analyse-uitrusting (decreet 5/04/1995 inzake emissies);
- installatie peilputten (decreet 5/04/1995 inzake bodem- of grondwaterverontreiniging);
- installatie inzake opvang dierlijke mest (decreet 29/12/2006 inzake verontreiniging door nitraten);
- veiligheidsinvestering bij behandeling van gevaarlijke stoffen (wet 1/06/2006 inzake beheersing gevaaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn).

In voorgaande gevallen gebeurt de milieu-uitgave steeds als noodzakelijke investering nodig om verder economisch actief te zijn (indirect economisch nut) en/of milieuschade te voorkomen.

De milieu-uitgave geeft dan ook aanleiding tot activering.